

overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”

Bevestigd door Kolonel V. L. van Zuylen, 24 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
 RICHTINGSDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie” en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Pa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenefabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

ENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, dan elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker in goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar het alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoedigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het fabriekaat.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

HOUD: Vergaderingen. — Het Alg. Ned. Verbond. — Java-China-Japanlijen. — Comité voor Ind. Lezingen en Leergangen. — Ingezonden. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. — Lit. Pers. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Vreemde. — Mededeelingen — Mutaties van 13 tot 26 Mei 1923.

Voor de Tropen

is het beroemde merk

„His Master's Voice”

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij **WILLEM SPRENGER**

Agent der Gramophone Comp. Ltd. **PASSAGE 46 TEL. H. 3778**

PIERRE MATVELD

COIFFEUR POUR DAMES

Nouveauté Parfums espagnols „Myrurgia”

PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Maakt Uwe tochten en reizen

op een

Harley-Davidson

's werelds eerste Motorrijwiel

en gij zult van Uwe vakantie de aangenaamste herinneringen bewaren

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag.
2. Financieel verslag.
3. Benoeming verificatie-commissie.
4. Verkiezing van den Raad van Beheer, die volgens de statuten ieder jaar in zijn geheel aftreedt.
5. Rondvraag.

De Balans en Winst- en Verliesrekening liggen ter inzage op het kantoor van den penningmeester, Heulstraat 19, Den Haag, iederen werkdag tusschen 10 en 12 uur v.m.

DE RAAD VAN BEHEER.

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

P. VAN DEN BRUL
 Veenestraat 15 Den Haag
 Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleding
 Speciale afdeling voor
Kleding naar Maat

BESTUURSVERGADERING der afdeling 's-Gravenhage op Zaterdag 26 Mei a.s., des namiddags ten 3 uur en ALGEMEENE VERGADERING op dienstdag, des namiddags ten 3 uur in het gebouw Heulstraat 17 (bureau Hoofdbestuur).

De Secretaris,
 J. C. BAUDOIN.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING der Aandeelhouders der N. V. „Boeatan” en Pro-Indische-Commissie, op Vrijdag 1 Juni 1923, n.m., in haar lokaal Heulstraat 19, Den Haag.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Titmus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN
Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUISSH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

Piano's
en vleugels
DUCANOLA
NON PLUS ULTRA
F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BRED-MAASTRICHT
Vraagt
catalogus

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen- van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JAMSEN
Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

ERNEST CASSUTTO
TANDARTS
(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
Assistent: A. LATERMANN, Tandarts
Prins Mauritsplein 3
Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendrikslaan)
Spreekuren: alle werkdagen 9-11 en 1-3
LAGE VASTE tarieven

HOOFDBESTUURSVERGADERING der Ver.
„Oost en West“, te houden op *Zaterdag 9 Juni e.k.*,
des v.m. ten 11 uur, in het Zuid-Holl. Koffiehuis,
Groenmarkt, Den Haag.
Agenda:
Bespreking punten van behandeling Algemeene
Vergadering.
De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

ALGEMEENE VERGADERING der Vereeniging
„Oost en West“ op *Zaterdag 9 Juni e.k.* des nam.
ten 2 uur in het Zuid-Holl. Koffiehuis, Groenmarkt,
Den Haag.

- Punten van behandeling:
1. Opening.
  2. Notulen (zie K. W. No. 31 van 3 Augustus 1922).
  3. Jaarverslag; Rekening en Verantwoording 1922 met uitgebracht rapport der Commissie van Verificatie; Begrooting 1923 (zie K.W. No. 20 van 17 Mei 1923).
  4. Benoeming Commissie van Verificatie Rekening en Verantwoording 1923.
  5. Voorziening vacatures H.B.
  6. Koloniaal Weekblad.
  7. Voorstel Apeldoorn betreffende contributies en afdracht gelden aan H.B. met prae-advies van H.B.
  8. 25-jarig bestaan der Vereeniging „Oost en West“ 3 Mei 1924.
  9. Bespreking plaats volgende Alg. Vergadering.
  10. Rondvraag en sluiting.
- De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

N.B. De Algemeene Vergadering zal worden ge-
volgd door een rijtoer (aangeboden) met bezoek per
„Amovam“ aan de volgende instellingen: Museum
ten bate van het Onderwijs (Indische afdeling);
„Persinggahan“, Tehuis voor Inlandsche bedien-
den; Tehuis voor Indische studenten; „Boealan“;
daarna door een gemeenschappelijke rijstafel in
het Indisch Restaurant, Laan van Meerdervoort 68,
voor de deelnemers ad f 3.50 per couvert.
Bericht van deelname, geheel of gedeeltelijk, in
te zenden vóór 26 dezer aan den secretaris der af-
deeling Den Haag, Heulstraat 17.

Het Algemeen Nederlandsch Verbond.

Het A. N. Verbond herdenkt 24 dezer zijn vijf en
twintigjarig bestaan.
De Vereeniging „Oost en West“ zal haar 25-jarig
bestaan in 1924 herdenken, eveneens in Meimaand.
Er is verband van feiten. Beide vereenigingen
gaan in doel en streven een eindweegs parallel;
beide, immers, staan culturele belangen voor met
terzijdestelling van godsdienst of politiek, beoogen
aaneensluiting, geen verdeling.
En de nagenoeg gelijktijdige oprichting dezer
corporaties, aan het einde der vorige eeuw, mag
aangemerkt worden als de apotheose van een ver-
schijnsel bij de sluiting van een eveneens kwart-
eeuwsch tijdperk, welk verschijnsel, bij benadering
aangeduid met verruiming der nationale visie, tot
heden toe zich nog voordoen blijft.
Het Algemeen Nederlandsch Verbond, evenals de
Vereeniging „Oost en West“, leeft bij een gezonde
polsslag van het nationaal bewustzijn.
Bij eene herdenking als deze zullen personen en
zaken uit de geschiedenis van het Verbond naar
voren worden gebracht, namen genoemd van een
Meert, een Kern, een Kiewiet de Jonge, maar ook
zal telkens de plaats van herdenking zelve ter sprake
komen, wijl het toch geenszins een bijkomstigheid
is, dat de bakermat van het Verbond gestaan heeft
in de oude Merwestad, de oudste stad van Holland
en — althans voor korten tijd — de meest typische

P. H. MATLA Pansier-
straat 33 **SCHEVENINGEN**

Motor- en
Rijwielhandel

Reparatie-
Inrichting

MOFFELN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

Garage NASSAU
SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
Verhuren van Luxe Auto's
tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

Hollandsche stad, Delft niet uitgezonderd, Dorp
heeft het Verbond zien geboren worden, het vorm-
de zijn historie van den aanvang af en maakt zich
thans op den jarige feestelijk te eeren. En van
heinde en ver zullen zij komen die van „één tal-
zijn, om mede dit feest te vieren dat juist in deze
tijd van bizondere beteekenis is. Zeker vinden Bil-
derdijk's woorden van vóór ruim honderd jaar
thans betere toepassing dan toen: „Holland groeit
weer! Holland bloeit weer!“
De Vaderlandsche dagbladders zal niet in gebreke
blijven van dit saamhoorigheidsfeest tot in bizon-
derheden melding te maken en zij zal daarmee
een goed werk verrichten.
Hier moge den wensch worde geuit, dat het in
alle opzichten met welslagen moge worden be-
kroond.
Den grooten broeder een heilwensch en een na-
tionalen groet.
v. d. B.

Java-China-Japanlij.

Opleiding tot Machinist.
Met verwijzing naar het Koloniaal Weekblad van
29 Maart, waarin een communicé is opgenomen,
dat door de Java-China-Japanlij voor een bepaald
aantal jongelieden de gelegenheid wordt opge-
gesteld tot deelneming aan hare opleiding tot ma-
chinist te Vlissingen en dat aanvragen tot plaatsing
vóór half Mei moeten worden ingezonden aan de
Directie te Amsterdam, wordt thans bekend ge-
maakt, dat het tijdstip van aanmelding verlengd is
tot 15 Juli e.k.

**Comité voor Indische Lezingen en
en Leergangen.**

In de Algemeene Vergadering van het Comité, gehou-
den op Woensdag 31 Mei 1922, ten kantore van het Koloniaal
Instituut te Amsterdam, werd de voorloopige toelating van
de Indische Missie-Vereeniging bekrachtigd. Zij wordt
het Comité vertegenwoordigd door den heer Dr. J. G. J.
Vriens te Nijmegen.
In deze vergadering werden voorts de notulen van de
vooraangaande bijeenkomst vastgesteld en bracht de Secre-
taris verslag uit van de werkzaamheden van het Comité.
Naar aanleiding van dit verslag deelde de heer L. E. D.
van Rombeek mede, dat de Staatscommissie ter bevoor-
ding van de personeelsvoorziening voor den Indischen dienst
in haar verslag heeft gewezen op de wenschelijkheid om
zowel bij het algemeen vormend, als bij het vakonderwijs
in Nederland, meer rekening te houden met het bestaan van
Indië en dat zij in verband daarmee de aandacht der be-
geering heeft gevestigd op de conclusiën in het rapport
door het Comité in 1918 in het leven geroepen Commissie,
die tot taak had te overwegen hetgeen er verricht zou kon-
nen worden ter bevordering van de kennis der Nederlan-
sche Koloniën op gymnasia, middelbare scholen en inrich-
tingen tot opleiding van onderwijzers hier te lande. Ge-
noemde Staatscommissie wilde met deze conclusiën in
hoofdzak instemming betuigen.
In den loop van het verslagjaar werd vanwege het Mi-
nisterie van Koloniën mededeeling gedaan, dat, o.m.m. met
het oog op de noodzakelijke bezuiniging, de op de Indische
begrooting voorkomende post voor subsidiëering van leer-
gangen over Indische onderwerpen ten behoeve van onder-
wijzers en onderwijzeressen hier te lande, voor 1923 voor
„memorie“ zou worden uitgetrokken, waardoor voor in dat
jaar te houden lezingen geen tegemoetkoming zou kunnen
worden verleend. Waar de post echter niet geheel van het
begrotingsontwerp zou worden afgevoerd, zal bij de sa-
menstelling van een volgende begrooting worden overwe-
gen of de omstandigheden toelaten, alsdan voor dit doel
opnieuw gelden ter beschikking te stellen.
Teneinde staking van den arbeid van het Comité te voor-
komen, heeft de Raad van Beheer van het Koloniaal Insti-
tuut de mogelijkheid overwogen, in 1923 de werkzaamheden
van het Comité op bescheiden voet voort te zetten, door voor
dit doel een bedrag op zijn begrooting uit te trekken.
Het Comité vestigde in ruimer kring de aandacht op zijn
arbeid door een kleine inzending op de Indische Tentoon-

Haagsche Steenkolen-Maatschij
voorheen J. KEMPS
Holleverancier
Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

MIDDELBARE TECHNISCHE SCHOOL Thomsonlaan 92 'S-GRAVENHAGE

OPLEIDING binnen 8-10 maanden voor het Kon. Staatsdiploma voor Machinisten, tevens opleiding voor Opzichter b. d. Staatsspoor in Ned.-Indië met diploma der school, akte Wiskunde en Machinistekenen en Opzichter van den Waterstaat.

INTERNAAT EN EXTERNAAT

Vele referentiën — Spoedige aanmelding

DAG- EN AVONDLESSEN

Spreekuren van 12-2.30 en van 6-8 uur

... die van 25-28 Mei in het Kurhaus te Scheveningen gehouden werd.

WERKZAAMHEDEN VAN HET COMITE IN 1922.

A. Indische Leergangen voor Onderwijzers en Onderwijzeressen.

In het verslagjaar werden de leergangen te Delft, Arnhem en Haarlem, waaromtrent het vorige verslag nog geen volledige gegevens kon vermelden, voortgezet, terwijl bovendien leergangen gehouden werden te Naarden-Bussum en Deventer.

Arnhem vonden vervolgleergangen plaats te Enschedé, Apeldoorn, Groningen, Hengelo (O.) en Delft; een te Dordrecht ingestelde vervolgleergang ging niet door wegens onvoldoende aantal inschrijvingen.

De volgende staat geeft wederom een overzicht van deze leergangen:

Alle leergangen genoten steun van Rijkswegen.

In aansluiting aan den gesubsidieerden vervolgleergang over Ned. Oost-Indië te Apeldoorn, heeft het Koloniaal Instituut aldaar een tweetal voordrachten over Ned. West-Indië gehouden, waarbij de heer W. D. H. Baron van Asbeck sprak over Suriname en Prof. Dr. J. Boeke de kolonie Curaçao behandelde.

In het verslagjaar werd een nieuwe lijst samengesteld en verspreid van personen, die zich bereid verklaard hebben tot het houden van voordrachten over koloniale onderwerpen.

B. Derde Koloniale Vacantie cursus voor Geografen.

De bereidwilligheid van den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut om ook voor 1922 gelden toe te staan, stelde het Comité in de gelegenheid een Derden Kolonialen Vacantie cursus voor Geografen te houden. Deze had weder plaats te Amsterdam, van 27-29 December.

Plaats en tijd:	Uitgaande van:	Aantal deelnemers: 1)	Spreekers en aantal voordrachten.	Bijzonderheden:
1. LEERGANGEN.				
Delft. . . . . 16.XI'21— 22.IV'22.	Volksuniversiteit; K. I.	79, 18 (26-13)	A. de Geus 12 + filmavond.	
Arnhem . . . . . 18.XI'21— 10.III'22.	Bond van Ned. Ond.; Lebuinusver. v. R.K. Ond.; Maatsch. tot Nut van 't Alg.; N. O. G.; Chr. Onderw.; Volksonderwijs; K. I.	65, 22 (28-17)	A. de Geus 12 + filmavond.	
Haarlem . . . . . 19.XI'21— 18.III'22.	Maatsch. tot Nut van 't Alg.; Volksonderw.; Oost en West; Alg. Ned. Verb.; Bond van Ned. Ond.; Chr. Ond.; N. O. G.; Unie van Chr. Onder.; Dioc. Kring van R.K. Ond.; Volksuni- versiteit; K. I.	117, 49 (77-37)	A. de Geus 15 + filmavond.	
Deventer. . . . . 29.IX-22.XII.	Bond van Nederl. Ond.; K. I.	183, 32 (63-15)	R. Schuiling . . . . . 2 Dr. W. van Bemmelen . . 1 Dr. J. C. Koningsberger . . 1 Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. . . 1 B. Alkema . . . . . 4 M. Joustra . . . . . 1 Dr. H. D. Tjeenk Willink . 1 L. van Vuuren . . . . . 1 Prof. Mr. J. C. Kielstra . . 1 Prof. Mr. J. H. Carpentier Alting . . . . . 1 Filmvoordracht, L. v. Vuuren (samen 15)	
Naarden-Bussum 5.X-14.XII.	Volksuniversiteit; K. I.	42, 18 (25-13)	B. Alkema. 10 + filmavond.	
2. VERVOLGLEERGANGEN.				
Apeldoorn . . . . . III-5.IV.	Bond van Ned. Onderw.; Oost en West; Chr. Ond.; Volksonderwijs; N. O. G.; Volksuniversiteit; K. I.	87, 45 (58-28)	M. Joustra . . . . . 1 B. Alkema . . . . . 1 Prof. Mr. J. H. Carpentier Alting . . . . . 1 Dr. J. W. Gunning . . . . . 1 Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. . . 1 A. F. Wehlburg . . . . . 1 L. van Vuuren . . . . . 2 Filmavond. (samen 9)	
Enschede . . . . . 16.II-16.III.	Volksuniversiteit; K. I.	59, 33 (37-30)	K. van der Veer . . . . . 1 Dr. J. W. Gunning . . . . . 1 C. Lekkerkerker . . . . . 1 Dr. W. VAN BEMMELEN . . 1 TH. VAN ERP . . . . . 1 (samen 5)	Tentoonstelling van ethnografica en producten.
Groningen . . . . . 17.V-21.VI.	N. O. G.; Ver. v. Hoofden van Scholen; Bond van Ned. Ond.; Chr. Ond.; Bond van R.K. Onderw.; K. I.	? 82 (89-67)	TH. VAN ERP . . . . . 1 Dr. W. VAN BEMMELEN . . 1 Dr. J. G. C. VRIENS . . . . 1 Dr. J. C. KONINGSBERGER . 2 Dr. J. W. GUNNING . . . . 1 (samen 6)	
Hengelo (O.) . . . . . 5.X-2.XI.	Volksuniversiteit; K. I.	96, 31 (34-27)	Dr. W. VAN BEMMELEN . . 1 Dr. J. C. KONINGSBERGER . 1 R. SCHUILING . . . . . 1 Dr. H. H. ZEYLSTRA FZN. . 1 TH. VAN ERP . . . . . 1 (samen 5)	
Delft. . . . . 18.X-22.XI.	Volksuniversiteit; K. I.	53, 16 (21-13)	C. LEKKERKERKER . . . . . 3 TH. VAN ERP . . . . . 3 (samen 6)	

1) Het bovenste cijfer geeft aan het aantal verkochte, doorlopende toegangskaarten, de onderste cijfers het aantal onderwijsleven (en gemiddeld, behalve haakjes, hoogste en laagste aantal) volgens de presentielijsten. Deze laatste cijfers zijn dus vrij zeker te laag.

SPECIALE AFDELING

HUWELIJS

UITZETTEN

INDIESE UIT-

RUSTINGEN

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT

GERZON

DEN HAAG

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER

Premier Prix Academie Nationale, Paris

FLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)

HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)

Ondulation Permanente (best. tegen atmosph. invl.)

FRANSCH MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

BESCHIKBAAR.

ARBEIDSBEURS VOOR

DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43   Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.

Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.

DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.

ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.

ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

N.N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksupzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Leehaboe's en Jongens

beschikbaar.

203

bevragen in „PERSINGGAHAN”

Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden

Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN.

ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.

ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
 VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
 TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW

Reclamecampagne.

ROVER	LEVERANCIER	OSMOND
OOST EN WEST		
RIJWIELEN		
BIJ		
J. H. C. MERCKEL		
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127		
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461		
DEN HAAG		
ALL STEEL	VERZENDT NAAR	BATAVIER
OOST EN WEST		

FRANÇOIS BLOM'S MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband

f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

Drogisterij „DE SALAK”

Molenstraat 67 hoek Prinsestraat
 Telefoon H. 2849

Het betrouwbaarste en goedkoopste adres
Indische Geneesmiddelen

De Commissie van Voorbereiding bestond wederom uit de heeren Prof. J. C. van Eerde, Voorzitter, C. Lekkerkerker, R. Schuiling, G. Trouw en ondergeteekende, Secretaris-penningmeester; de regeling stemde in hoofdzaak overeen met die van de beide eerste cursussen.

Op gunstig advies van den hoogleeraar-directeur, stelden Burgemeester en Wethouders van Amsterdam de groote gehoorzaal van het Laboratorium voor Gezondheidsleer ter beschikking.

De cursus werd geopend op Woensdag 27 December, te 2 uur, in tegenwoordigheid van een aantal genodigden, waaronder de Wethouder van Onderwijs en Rector-Magnificus en Secretaris van den Senaat der Gemeentelijke Universiteit.

Het programma van den cursus, die in het bijzonder aan het eiland Java gewijd was, omvatte:

Woensdag 27 December 1922, des middags te 2 uur: Dr. W. M. Docters van Leeuwen, directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg: „De plantengroei van de hoogste bergtoppen van Java.”

Donderdag 28 December 1922, des morgens 10 uur: Dr. H. C. Prinsen Geerligts, directeur van de filiale Nederland van het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie te Amsterdam: „De verbreiding van de suikerindustrie over de wereld”; des namiddags te 2 uur: P. de Roo de la Faille, oud-lid van den Raad van Indië te 's-Gravenhage: „Waarom de Vorstenlandsche agrarische toestanden dienden te worden hervormd.”

Vrijdag 29 December 1922, des morgens te 10 uur: Prof. Dr. N. J. Krom, hoogleeraar te Leiden: „De restauratie van oud-Javaansche bouwwerken”.

In een nevenzaal van hetzelfde gebouw was een tentoonstelling ingericht van speciale kaarten betreffende Java, verspreid in officieele verslagen, periodieken en publicaties over bijzondere onderwerpen, ten einde dezen kaarten, welke door den leeraar moeilijk op te sporen zijn, meer bekendheid te verschaffen.

Vóór en na de voordrachten bestond voor de deelnemers gelegenheid deze kaarten te bestudeeren, waarbij de heer C. Lekkerkerker, die zich met het bijbrengen der kaarten belast had, bereidwillig nadere toelichting verschafte.

Aan de deelnemers werd wederom een boekje uitgereikt, bevattende autoreferaten van de gehouden voordrachten; hierin is tevens opgenomen een lijst van de tentoongestelde kaarten.

Het Koloniaal Instituut was zoo welwillend, voor ieder deelnemer een exemplaar beschikbaar te stellen van de 3de uitgave van „Indië's jonge Kracht”, waarin de heer C. Lekkerkerker wederom eenige der nieuwere economische gegevens betreffende Ned-Indië heeft bijgebracht. Deze samenvattingen zijn voor den docent in de aardrijkskunde van groote waarde.

De leergang werd besloten door een groepsgewijze bezoek aan de tentoonstelling van kunstnijverheid van Palembang en de Pasemah-landen, welke gehouden werd door de zorgen van het Zuid-Sumatra-Instituut in het gebouw van de Afdeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut, en waarbij de directeur, Prof. J. C. van Eerde, en de conservator, de heer B. M. Goslings, als leider optraden.

Het totaal aantal deelnemers aan den leergang bedroeg 98, als volgt te verdeelen:

Leeraren:	
H. B. S., Handelsscholen, Gymnasia	31
Kweek- en Normaalscholen	32
63	
Assistenten:	
Aardrijkskundig Seminarium, Amsterdam	1
Handelshoogeschool, Rotterdam	1
2	
Studenten:	
Rijksuniversiteit te Utrecht	9
Gem. Universiteit van Amsterdam	8
Gem. Univers. van Amsterdam, Handelsfaculteit	1
Landbouwhoogeschool te Wageningen	1
R. K. Leergangen	2
Privaatleerlingen bij verschillende docenten	10
31	
Diversen	2
98	

Provinciegewijze gerangschikt, krijgen wij het navolgende overzicht:

Wij fotografeeren U thuis
 zonder verhooging

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU
 Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

Piano's

Orgels

C. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop Hamerstraat 1-1a

Vleugels

Kunstspelpiano's

Noord-Holland	19
Zuid-Holland	8
Utrecht	21
Noord-Brabant	1
Zeeland	1
Limburg	15
Gelderland	9
Overijssel	1
Friesland	1
Groningen	1
Drente	1
98	

C. Bemoeiingen van het Comité inzake koloniale literatuur.

In het verslagjaar werden van de verschillende boekwerken, die door bemiddeling van het Comité tegen verlaagden prijs verkrijgbaar zijn, te zamen 620 exemplaren verkocht.

De Reizende Koloniale Boekenverzameling vormde een inzending op de Indische tentoonstellingen te Enschede en te Scheveningen, en was gedurende korteren of langeren tijd ter raadpleging in de Openbare Leeszaalen te Groningen en te Deventer.

De Secretaris van het Comité voor
 Indische lezingen en Leergangen,
 ZEIJLSTRA.

Ingezonden.

Is Staatsloterij uit den boeze?

Het „Koloniaal Weekblad” van 17 Mei j.l., No. 20, bevat een „ingezonden” van iemand, die beweert, dat „loterij uit den boeze is” en — met het oog op de door schrijver daarvoor gestelde reorganisatie van de Nederlandsche Staatsloterij — zegt: „het een groote schande is, dat de Staat door „drogredenen het verkeerde (de loterij) in 't leven houdt en „daaruit geldelijke voordeelen te trekken.”

De vraag of loterij, in algemeenen zin, uit den boeze is, zullen wij maar in 't midden laten. Zonder eenigen twiifel zal, voor het overgrote deel van het menschdom, loterij al evenmin uit den boeze zijn als beurspeculaties dat zijn.

Maar de bewering, dat het een groote schande is, dat de Staat door drogredenen het verkeerde (de loterij) in 't leven houdt, om daaruit geldelijk voordeel te trekken, gaat niet op.

De Staat toch is geen particulier persoon, geen particulier loterij-houder, die er op uit is de, den mensch aangeboren zucht, om, met Fortuna's hulp zijn levensomstandigheden te verbeteren, uit te buiten, om er de eigen zak mede te spekken, van de opbrengst der door hem gehouden loterij te leven in overdaad en weelde ten koste van den medemens, maar is een lichaam, dat, in het algemeen belang, verplicht is uit te zien naar gepaste middelen om zijn inkomsten te vermeerderen, en, wanneer hem de gelegenheid geboden wordt zulks te doen langs natuurlijke weg, die gelegenheid niet mag laten voorbijgaan, om de eenvoudige reden, dat die inkomsten voor den Staat het middel zijn, om er groot en goed maatschappelijk werk mede te verrichten.

Komt daarbij nog de overweging, dat niemand verplicht is aan eenige loterij deel te nemen, de inkomsten dus die de Staat trekt door het houden eener loterij geheel vrijwillig door de daaraan deelnemenden wordt opgebracht, dan vervallen daarmede de bezwaren, welke van zekere zijde worden geopperd tegen het houden eener Staatsloterij. De inkomsten, welke de Staat daaruit trekt, komen immers ten bate der gemeenschap. Als er ééne loterij recht heeft van bestaan, dan is het, om die reden alleen, eene voortreffelijk geregelde, redelijke kansen op winst biedende Staatsloterij; die is niet uit den boeze; die voldoet in een diepgaande, menschelijke behoefte; die heeft daarom recht van bestaan en is voor onze samenleving onmisbaar.

W. H. VAN DER HAAS.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Boedi Oetomo en de politiek.

De Loc. van 4 April schrijft hieromtrent o.m.v. Heeft Boedi Oetomo — het oude — op het jongste congres te Jogja zichzelf hervonden?

P. HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter

Behanger - Stoffeerder

SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

DEN HAAG

TELEFOON 4782

en het *Bat. Nwbl.* heeft zich tot *prof. Klopper*, den rector magnificus der Technische Hoogeschool, gewend met de vraag, hoe deze dacht over het „te veel” aan ingenieurs. Aan dit interview ontleenen wij o.m.:

Het „te veel” aan ingenieurs, dat zich — praktisch gesproken — over de geheele wereld doet gevoelen, derhalve: een algemeen en dus geen Indisch verschijnsel is, heeft twee oorzaken:

- 1e. de te groote toevloed aan de technische hogescholen;
- 2e. de huidige malaise.

Na de eerste oorzaak toegelicht te hebben besprak *prof. K.* de malaise, speciaal wat Indië betreft:

Het te veel aan ingenieurs in Indië is slechts van tijdelijken aard en ontstond door het stopzetten van talrijke werken. Zoo is het „te veel” inhaerent aan de malaise; het werd uit deze geboren en zal ermee verdwijnen. Naarmate de situatie zich betert, zal men weer meer behoefte krijgen aan ingenieurs, vooral waar in Indië op technisch en economisch gebied nog zoo ontzettend veel te doen valt.

Zeker is er thans geen mindere aanleiding om te Bandoeng voor ingenieur te gaan studeeren dan 3 jaren geleden. Toen zat men in de hausse, en 't was zeker dat daarop een inzinking moest volgen. Thans zit men in de malaise, en men mag en moet vertrouwen op betere tijden.

Intusschen, er is niemand die de toekomst kan peilen. Zal de malaise aanhouden tot 1927 (4 jaren, waarin de in 1923 komende nieuwe studenten hun diploma kunnen halen), of zal men dan weer in de hausse zitten? Of — zelfs een derde mogelijkheid — zal eene vóór dat jaar opkomende hausse in 1927 weer door malaise worden gevolgd? Men doet verkeerd met die toekomst reeds thans in den kring zijner zorgen te trekken; de historie heeft immer snelle wisseling gebracht.

Er is geen enkele reden voor niet voor ingenieur te gaan studeeren, mits men behoorlijken aanleg en lust heeft. Men ging soms naar Bandoeng, omdat Indië op dit niveau niets anders biedt, en dit is een fout. De aanstaande student moet „goed” zijn in de vakken: wiskunde, natuurkunde en mechanica, en liefhebberij hebben in rechtlijnig teekenen. Schiet hij hierin te kort, dan kome hij liever niet te Bandoeng.

Wat de toekomst voor hen zal brengen, die in 1924 zullen afstudeeren, hangt goeddeels af van het standpunt, waarop de Regeering zich ten aanzien der ingenieursvoorziening zal plaatsen; *prof. K.* is er van overtuigd, dat de Regeering alles zal doen om de eerste resultaten van het Hooger Onderwijs in Indië goed tot hun recht te doen komen. Men mag hopen: dat in Indië slechts weinig ingenieurs uit Holland zullen komen en dat in Indië zelve een aantal plaatsen zal openkomen, zoowel door 't expireeren der contracten van buitenlandse ingenieurs als door den normalen uitgroei der formatie. Indische ingenieurs zijn goedkoper dan van elders betrokkenen. Aannemend dat de wetenschappelijke ontwikkeling der Indische ingenieurs niet zal onderdoen voor die der ingenieurs van elders, kan de Regeering alleen reeds door financiële overwegingen worden gebracht tot het in dienst nemen van Indische ingenieurs. Bovendien: het is, volstrekt niet noodig dat alle afgestudeerden in gouvernementdienst gaan; in 't particuliere is eveneens plaatsing mogelijk en ten slotte staat ook voor den Indischen ingenieur de heele wereld open.

Resumerende: *jongelui, die aan de gestelde voorwaarden voldoen, behoeven in de thans heerschende malaise volstrekt geen betetzel te zien om naar Bandoeng te gaan.*

De *Loc.* van 7 April voegt hieraan toe, dat deze meening door vele in wetenschap en bedrijf vooraanstaande figuren wordt gedeeld. Dat de berichten omtrent het „te veel” op zichzelf niet overdreven zijn, blijkt uit een opgave van het *A. I. D. de Pr. Bode* omtrent het aantal ingenieurs van Delft, dat er met de Januari-examens bij is gekomen, t.w. 34 civiel-ingenieurs, 7 bouwkundig-ingenieurs,

Met belangrijke meerderheid heeft het zich uitgesproken tegen de taktiek van hetgeen men met de nare bastaardterm „politieke non-co-operation” noemt en dat beter met politieke onthouding kon worden aangeduid. Boedi Oetomo, hoewel nog al verkeerd in het gemengd gezelschap van hen, meer kracht zoeken in extra-parlementaire agita-

dan in parlementaire actie, zal dus niet in onbegrijpbare spijtigheid aan Volksraad en andere politieke colleges den rug toekeren, doch daar het op zijn weg komt zijn aandeel nemen aan hetgeen in de vertegenwoordigende lichamen tot van land en volk kan worden gedaan.

Er was in de openingsrede van den voorzitter, *heer Widiodingrat*, reeds een duidelijke aanwijzing om, met alle waardeering van goede raadgevers, ook uit de Westersche maatschappij, als nationalistische partij zichzelf te zijn. Er is ter versterking ook nog eens nadrukkelijk vastgesteld, dat de sluiting bij de Radicale Concentratie aan deelnemende organisaties volle zelfstandigheid laat.

De zelfstandigheid heeft men dan ook getoond in het besluit, den politieken strijd weder in de oude plaats te zoeken op parlementair terrein. Dat wil niet zeggen — het is duidelijk genoeg gebleven — dat B. O. bevredigd is door de wijze waarop minister De Graaff uitvoering heeft gegeven van den wil der Volksvertegenwoordiging, in de grondwetsartikelen ten aanzien van het Indisch staatsrecht neergelegd. Maar het wil zeggen, dat B. O. het weinige, wat aan autonomie geboden wordt, althans niet verwerpt, doch ten rechte aanspreekt, om door juist gebruik daarvan te toonen dat het best een grootere dosis autonomie kan verdragen.

B. O. geeft hiermede blijk, niet aan den leiband van andere organisaties te willen loopen, doch naar eigen inzicht en overtuiging te willen handelen. En met deze houding valt deze Javaansche partij van goede traditie slechts getuk te wenschen. Deed haar optreden in en sedert de pandhuisstaking vreezen, dat zij steeds meer zou afdrijven in links-extremistische richting, zij heeft, zonder het standpunt, in de pandhuisstaking ingenomen, te verloochenen — het was alles immers ook meer een zaak van sentiment dan van overtuiging geworden — getoond dat zij haar oude beginsel van zelfbestemming geenszins wenscht te blijven.

Volstrekt niet in strijd hiermede achten wij het besluit om een commissie af te vaardigen naar Nederlands-Indië. Ook hierin mag men, dunkt ons, het juist zien, dat B. O. zich zelfstandig een oordeel wenscht te vormen aangaande de politieke ontwikkeling van volkeren, wier voorbeeld door sommige nationalistischen ter blinde navolging wordt aanbevolen. B. O. wenscht zich aan de hand van zelf verkregen inlichtingen een meening te vormen. En in het licht van hetgeen dan wordt tot een Tagore, zal deze afgevaardigde zeker niet uit het oog verliezen, dat ook de geestelijk gewas zijn eigen bodem vraagt.

Van verhelderd inzicht getuigde mede hetgeen in de aanzien van klachten over de pestbestrijding werd besproken. Niettegenstaande zelfs in Westerschen kring in de jongste tijden tegen het groot werk der woningverbetering is geageerd, heeft B. O. het nut van dit onderdeel der pestbestrijding niet begrepen, en niet ging het dan ook meer, als vroeger wel in Inlandsche organisaties, tegen het plaatselijke uitvoering daarvan. Het domme verloop in S. I.-kringen zoo vaak juist tegen diensten, die rechtstreeks het volkshel beoogen, gepredikt, en in dit milieu van ruimer denkenden geen weerklank meer.

Ook in verband met de plannen tot het vormen van een politieke middengroep, die zich niet tot negatieve leuzen en verkeeringsformules wil beperken, lijken ons deze enkele verschijnselen van het jongste B. O.-congres opwekkend en belovend.

Prof. Klopper over de ingenieurs-vooruitzichten. De Bandoengsche redacteur van de *N. Soer. Cri.*

VERLOFGANGERS
JE ADRES voor Gereedschappen, Koperwerk, Gordijn-garnituren, Geldkisten, enz. enz. is bij **A. NIEUWENHUIZEN** Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

BESCHIKBAAR.

INDIË

Complete Uitrustingen naar Maat

Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.

Witte Pakken van f 12.50

De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimpvrij garandeeren

VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT

G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM

DELFTSCHEPOORTPLEIN 5

Vakkundige Bediening.

Fa B. SCHOEMAKER

WESTEINDE 29 DEN HAAG TEL. H. 3852

Engelsche Kleermakerij

Bontwerkers

Complete Militaire Indische Uitrustingen

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeren, worden attent gemaakt op de rubriek *Vraag en Aanbod* in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË

oud en nieuw

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

MEUBELLEN

INKOOP

VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage

Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

't SPORTHUIS
v/h E. ARNOUITS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

**HEEREN
MODE
ARTIKELN**

PRIMA
Engelsche
Regenjassen
voor
Dames en Heeren.

Boorden

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

- Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- J. G. DOORMAN, In de Preanger.
- Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
- T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoe.
- Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
- T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
- J. E. JASPER, Naar den top van den berg Slamet.
- G. KALFF, Blitar.
- JAAP KOOL, Over Gongs en Ankloungs.
- Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur. De Katoen-cultuur. De Gambir-cultuur.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo. Bezoek

- Gouverneur-Generaal op Lombok.
- Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
- K. TIDEMAN-VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk. Badplaatsen op Java.
- J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten zeerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennis-making mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW”

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11—12 u. 's- Avonds 9—10 u.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
DAGELIJKS RIJSTTAFEL
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Centr. Verwarming. Lift.

30 werktuigkundigen, 17 electro-ingenieurs, 5 ingenieurs voor scheepsbouw, 7 mijn-ingenieurs, 32 technologen, totaal 132. Men mag rekenen, dat met de a.s. Juli- en September-examens ook zeker een nieuw honderdtal er bij komen. En dan komen 't andere jaar de Bandoengsche afgestudeerden, zij 't ook, vergeleken met het Delftsch aantal, een handje voll!

De toestand in Deli.

Aan een onderhoud, dat een vertegenwoordiger van „Aneta” had met mr. Eekhout, den secretaris van den Ondernemersbond, ontleent het Soer. Hbl. (van 29 Maart) o.m.:

De malaise in Deli is ernstig geweest, doch herstelt zich sneller dan op Java. Men is er door algemeene vrijwillige inkrimping van het tabaksareaal in geslaagd dit product op prijs te houden. De rubber staat er minder goed voor en heeft ook groote klappen gehad, doch de zich herstellende prijzen wettigen ook hier vertrouwen in de toekomst.

Bovendien gaat de rubber een nieuwe toekomst tegemoet, als gevolg van een tweetal, in de jongste maanden toegepaste systemen, hoofdzakelijk ingevoerd door de Hollandsch-Amerikaansche Plantage Mij. Het eerste systeem berust op de mogelijkheid, de latex vloeibaar uit te voeren naar Amerika met tankschepen, waardoor de fabricage in Indië van crêpe en sheets komt te vervallen, terwijl het tweede systeem dat is der zgn. sprayed rubber. Hiertoe laat men de latex vallen op een roteerende gloeiende plaat, waardoor zij tot poeder verstuift, welk poeder zich dan weer samenpakt tot blokken. Beide systemen leveren groote bezuinigingen op.

Daarnevens wordt in de rubber bezuinigd door een nieuw cultuursysteem. Tot dusver meende men, dat de rubbertuinen absoluut schoon gehouden moesten worden. Thans heeft men dit beginsel laten varen, waardoor de helft van het werkvolk en eveneens de helft der assistenten kan worden gemist; tot dusver zonder merkbare nadeelen voor den aanplant of het product. In verband hiermede werd een massa personeel ontslagen, waarvan de Europeanen meestal het gewest verlieten, terwijl de koelies naar het land van herkomst werden teruggestuurd.

Dit massaontslag is dus niet zoozeer te wijten aan de malaise, als wel aan het nieuwe cultuursysteem en is dus niet van tijdelijken, doch van blijvenden aard.

Een cultuur in opkomst is voorts in Deli die der oliepalmen. Het proefstation der Avros is momenteel bezig met het doen van selectieproeven om te komen tot een nieuw type oliepalm, dat het meeste rendement geeft.

De Aniem-centrale te Toentang.

Naar de bron van Semarangs licht en kracht, naar de Centrale van de Aniem aan de Toentang-rivier, is een tocht, voor den voor natuurschoon ontvankelijke, van buitengewone bekoring. De Loc. van 26 Mrt. vertelt er van o.m.:

Eerst van het Toentangsche station een paar paal langs den spoorweg, nu eens vlak langs de met schitterende en klaterende watervallen ruim be-deelde bergrivier, dan weer door een poort voor den spoorweg in de rotsen uitgehouwen. Berglandschappen, begroeide hellingen en diepe dalen vormen samen natuurtafreelen van niet-overtroffen schoonheid.

Langs een lorriebaan, steeds vlak langs den hier kronkelenden Toentangstroom, komt men in een dal. Sluizen vangen hier het tot nog toe ongestoord in wilde vaart voortgedreven water op en voeren een deel er van langs kalmen weg naar de plaatsen, waar het straks aan de behoeften der menschen zal dienstbaar gemaakt worden.

De eigenlijke centrale is gelegen aan den voet van een heuvel. Door het aanleggen van een geweldige pijpleiding van boven van den heuvel af naar het 80 M. lager gelegen fabrieksgebouw, heeft men thans de beschikking over een watertoevoer van 5 M3. per seconde, in plaats van zooals tot nog

RESTAURANT „KUMMER”
Jullana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Dinners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafraichissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

toe 2 M3. Zware eischen worden gesteld aan het materiaal en aan de basis, waarop de huizen rusten, waardoor stroomen water naar beneden storten. De grondslagen der cementen stutten, waarop de huizen zijn bevestigd, zitten dan ook 14 M. diep in den grond.

Het geheel maakt den indruk van een kranig stuk technisch werk. In de fabriek bevinden zich de turbines en motoren, benevens de transformatoren. Het vermogen van de motoren beloopt gezamenlijk 3600 H. P., hetgeen kan worden omgezet in 6000 H. P. Achter de fabriek stroomt de Toentangrivier in iets kleiner formaat verder, tenvolge van de aftapping. Aan de rechterzijde van de fabriek wordt het afgetapte water, dat zijn dienst heeft bewezen, weer geloost.

Het lepra-vraagstuk.

Het Soer. Hbl. van 3 f. m. 6 April bevat een aantal belangwekkende artikelen van de hand van dr. E. H. Hermans, huidarts te Ambon, over het lepra-vraagstuk, hetwelk voor Indië van het grootste belang is. Eenigen tijd geleden werd door den Ambon-raad met algemeene stemmen een motie aangenomen, waarin de Regeering verzocht wordt: de isolatie der lepra-patiënten verplichtend te stellen. Een arts van den B. G. Dienst, belast met het opnemen van het aantal lepra-patiënten in de Molukken, kwam tot ontstellend hooge cijfers, zooals waarschijnlijk nergens anders ter wereld.

Volgens dr. Hermans meent men uit beschrijvingen te mogen opmaken, dat de Chineezers de lepra reeds 27 eeuwen vóór Christus gekend hebben en algemeen wordt thans wel aangenomen, dat wij de bakermat van de lepra in Centraal Azië moeten zoeken, van waaruit zich de verdere verspreiding over vrijwel den geheelen aardbol heeft verspreid. Zeer waarschijnlijk heeft de infectie van geheel Indië en Polynesië plaats gehad uit den Aziatischen haerd, meestal door de al vroeger in grooten getale uitzwervende Chineezers; de infectie van Europa is uit Egypte afkomstig en het eerst gepropageerd langs de landen, gelegen aan de Middellandsche Zee, en hier ook weer door handelsverkeer en trekkende volksstammen. In de 18e eeuw werd door de Indiërs reeds gesproken van de „Chineezenziekte”, daarmee op lepra doelende. De eerste mededeeling over de lepra in Indië, die tot ons gekomen is, is die van Jacobus Bontius in zijn werkje: de *Medicine Indicarum*, uitgegeven te Leiden in 1642. Hij heeft al wel lepra waargenomen, maar blijkbaar in zeer geringe getale. Als redenen der sterke uitbreiding na 1650 meent Kayser te mogen aannemen: 1e. De vele veroveringen der Compagnie met impoort van talrijke slaven uit vreemde streken. 2e. Sterke Chinese-migratie op Java. 3e. Overbevolking in de groote steden als Batavia, o.a. veroorzaakt door de onveiligheid buiten de steden, door welke opeenhooping van menschen onhygiënische toestanden in het leven werden geroepen.

Veel dank zijn wij verschuldigd aan Hansen, die in 1874 voor het eerst de leprabacil als zoodanig erkende. Door talrijke andere geleerden zijn de levenswijze en het voorkomen van deze bacil bestudeerd, en gelukkig is men het thans wel bijna eenparig over eens, dat deze staafvormige organismen inderdaad aansprakelijk moeten gesteld worden voor het ontstaan van deze verschrikkelijke uitsoeiende ziekte. En al gelukt het ons met onze heperkte hulpmiddelen ook niet in elk geval van lepra de bacil te vinden, de waarschijnlijkheid dat geen lepra kan ontstaan zonder de aanwezigheid van deze bacil, is toch wel zeer groot. In de omgeving van lepralijders heeft men ook talloze milien, bacillen gevonden en de proeven, die aangevoerd hebben, dat lijders aan lepra dikwijls met hun uitademingsproducten duizenden leprabacillen in hun omgeving verspreiden, stemmen niet erg optimistisch. Op geldstukken en kleeren van lepralijders is ook dikwijls de schuldige te vinden. Als de ziekte eenmaal sterk uitgesproken is, kan de leek medelidig wel de diagnose reeds stellen, al vergist men zich dikwijls dan nog wel eens met andere verminkende en zwerenvermende ziekten.

Men is thans van de opvatting, dat lepra niet besmettelijk, maar erfelijk is, geheel teruggekomen. Tal van gevallen zijn in de literatuur bekend, dat personen, die in contact waren met lepralijders, en dan meestal een vrij langdurig contact, geïnfecteerd werden. Toch is er nog zeer veel in de feiten omtrent de besmettelijkheid, dat ons voorloepig nog onverklaarbaar blijft: Heeft man of vrouw lepra, dan ziet men kinderen en verdere familieleden als slachtoffers vallen, maar de echtgenoot blijft verschoond; de lepra-lijder, die in de koloniën zijn ziekte krijgt, is in Europa teruggekeerd, zoo goed als in het geheel niet be-

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN
DEN HAAG bij het Stadhuis

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131
 Beste Ligging - Modernste Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Hotel „de Leeuwerik”
 KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
 TELEFOON 514
Huis van den Eersten Rang
 CENTRALE VERWARMING. S

Haagsche Coöperatieve Keuken
 Restaurants
 Kopplerstraat 274 . . . . . Tel. M. 2313
 Anna v. Buurenstraat 204 - Tel. B. 226
 Maaagschotel 12-2 uur . . . . . à f 0.65
 Diner 5-7 uur . . . . . à f 1.10
 Diverse Schotels à la carte.
 Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
 MAALTIJD en f 0.14 bezorgloon PER BUS.

natuurlijk voor zijn omgeving. Het valt niet te ontkennen, dat de lepra in tal van gevallen het eerste aangrijpingspunt is in den neus; vroeger meenden velen, en ook thans nog het nog verdedigd, o.a. door den Ned. arts. Geyll, dat het speciaal door de voetsool zou weten het lichaam binnen te dringen. Toch schijnt de infectie door de huid niet gemakkelijk te gaan.

Javaansche Batikkunst.
 Onder de 450 Amerikaanse touristen, die per Samaria te Tandjong Priok aankwamen, was prof. Robert W. de Forest, president van het Metropolitan Museum of Art, New York, die speciaal Java gekomen was om een studie van de Javaansche batikkunst te maken als gevolg van zijn bezoek aan de Chicago-tentoonstelling, zooals hij omfantelijk verklaarde.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De petroleum en Mosoel.
 In de „Perniagaan” is reeds herhaaldelijk geweten op de Engelsche inmenging in het Turksch-grieks geschil, met het zelfzuchtig doel de Turkse petroleumproductie zooveel mogelijk in handen te krijgen en te beheerschen.

derland en eene bevolking van ongeveer een half millioen zielen.
 Een gedeelte daarvan zijn Turken, terwijl de overigen staan onder een Chaldeisch-Katholiek Patriarch.
 Tot aan den grooten oorlog was Mesopotamië Turksch territorium.
 Bij den vrede werd dat land vrij verklaard en onder Engelsch mandaat gesteld.
 Er kwam een Raad van State, bestaande uit 18 leden in functie, terwijl tot hooge vertegenwoordiger van Engeland werd aangesteld Sir Cox en naast dezen Sir Haldane tot legerbevelhebber werd benoemd.

De petroleum houdende bodem van Mesopotamië is eene aangelegenheid van het hoogste belang. Mandali en Gazara zijn de voornaamste petroleum-centra.
 Hoe groot de uitvoer en de opbrengst van de petroleum uit Mesopotamië zijn geweest, over dat onderwerp laten de Engelschen zich niet uit; alleen weef men met zekerheid, dat Engeland sedert den afloop van den werkelijken oorlog tientallen millioenen ponden Sterling in het belang van die petroleumexploitatie heeft besteed.
 Behalve de petroleumbronnen, die door particuliere Engelsche maatschappijen te Mosoel worden geëxploiteerd, zijn daar ook nog onontgonnen steenkoolterreinen aanwezig en treft men er ook asphalt aan.
 Er werken in Engeland wel invloeden, die de Regeering willen overhalen Mesopotamië en het mandaat daarover prijs te geven, doch die regeering ziet ongaarne de petroleum- en steenkoolproductie overgaan in handen van Turkije, dat de wettige eigenaar is.

Suikerrietbranden in de residentie Semarang.

In de „Perniagaan” van 10 Januari 1923 wordt medegedeeld, dat op den 5den dier maand, ter hoofdplaats Semarang, de jaarlijkse vergadering heeft plaats gehad van de besturende ambtenaren en de administrateurs van de suikerfabrieken in die Residentie, welke werd geleid door Resident Van Gigh.
 Op die samenkomst, waar ook de vertegenwoordiger van het suikersyndicaat tegenwoordig was, werd het onderwerp der suikerrietbranden in de Residentie besproken.
 Over het algemeen kon eene verbetering worden geconstateerd, welke men toeschreef aan de verhoogde actie der veldpolitie.
 In het jaar 1920 was het aantal suikerrietbranden in het Semarangsche geweest 56, waarbij 238 bahoe werden verwoest.
 In 1921 bedroeg dit aantal 63 met 243 bahoe en in het jaar 1922, 41 met 228 bahoe.
 Men was van meening, dat slechts een klein gedeelte aan kwaadwilligheid moest worden toegeschreven en dat de meeste branden waren veroorzaakt door vonken van de locomotieven en van hemelvuur.
 De vermindering werd hoofdzakelijk geconstateerd in Koedoes en Japara.
 In Kendal bleef de toestand stationair.
 Doch daar waren dan ook slechts 30 man, veldpolitie gelegerd tegen 50 in Koedoes.
 Het ligt thans in de bedoeling om in Koedoes en Kendal de bestuurs- en veldpolitie te laten samenwerken tijdens den snit en het oogsten.
 Ook het aantal suikerdiefstallen was in het Semarangsche dalende.

Vertegenw. Frederik Hendriklaan 73, Den Haag. Tel. S. 316

 AGENTEN GEVRAAGD

Zijt Gij Abonné
 van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad
 NEDERLANDSCH INDIË
 OUD EN NIEUW
 Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie
 Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon H. 1987*

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
 EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electriche
 Licht, Baden, Rustige ligging.
 LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

Hôtel de l'Europe
 AMSTERDAM
 HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
 ZALEN VOOR PARTIJEN S

„SALLANDIA”
 (GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)
 LINOLEUMWAS - WRIJFWAS
 DE BESTE
 CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST”
 hebben op vertoon van hun Lidmaatschapskaart toegang tot de Clublokale Restauranten Leeszaal van de Amsterdamsche Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.
 Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 19,445,211.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs.

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE :--: Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
17 Postcheque- en Gironummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Opiumregie in Ned.-Indië.

Zoals bekend, dateert de opiumregie in Ned.-Indië vanaf het jaar 1913 en is zij één van de voornaamste bronnen van inkomst der Indische Regeering.

Ook weet iedereen, dat het opium een vergif is voor het lichaam van elk individu, dat daarvan gebruik maakt, zoodat voor het levensgeluk van het volk in het algemeen.

Het is dus zaak dat men tracht het gebruik van opium zooveel mogelijk te beperken en er naar streeft geleidelijk tot opheffing daarvan te geraken, waarna het geheele opiumbedrijf en -beheer de matten kan oprollen.

In het belang van een beperkt verbruik, breidde de Indische Regeering de verboden kringen uit en stelde aan den verkoop en aan het verbruik bepaalde grenzen, terwijl ter controle van een en ander het corps mantri-politie bij de opiumregie in het leven werd geroepen, dat tot taak had waakzaam te zijn en toezicht te houden op de verschillende opiumverkoopplaatsen.

Aan eene geordonneerde algeheele opheffing van het opiumverbruik kan nog niet worden gedacht, zoolang de Regeering de daaruit verkregen inkomsten zoo dringend noodig heeft en dus niet missen kan.

In het belang van het beperkt verbruik, heeft de Regeering het gebruiks-licentiestelsel ingevoerd, tengevolge waarvan alleen hij opium kan koopen, die in het bezit is van zulk eene licentie.

Dat het opiumverbruik door die beperkende bepaling zoude verminderen, lag voor de hand.

Iedereen toch is bekend met het feit, dat vele mannen en vrouwen, die gebruik maken van opium, dit niet willen weten voor anderen en hunne namen niet genoemd wenschen en om die redenen geen persoonlijke inkoopingen in het openbare verkoopshuis durven doen.

Daartoe behooren gewoonlijk de gegoeden en de personen van zekere kwaliteit, of de stille opiumrookers, die echter hunne bezwaren ondervangen door gebruik te maken van handlangers, die dan het heulsap op de bevoegde plaats voor hen inkoop.

In de verkoopplaatsen krijgt men op die wijze geen zuiver beeld van den omvang van het opiumverbruik.

Wanneer men in het bezit is en gebruik maakt van de verkregen gebruikslicentie, dan mag nog niet iedereen zooveel opium koopen als hij wil.

In de licentie is n.l. aangegeven, hoeveel opium de bezitter voor eigen gebruik verbruiken mag, hetgeen tot het gevolg heeft geleid, dat die stille opiumrookers moeilijk aan het heulsap kunnen komen en de opiumverkoop belangrijk is gedaald.

De Regeering heeft de geldelijke schade, welke geleden wordt, ondervangen door den inkoopsprijs met ingang van het jaar 1921, met 20 pCt. te verhoogen.

Voor de hoeveelheid, waarvoor men ongeveer f 0.12½ betaalde, betaalt men thans f 0.15.

Voor elke gekochte mata opium betaalt de opiumschuiver f 0.05, ten einde de schade, aan de schatkist toegebracht, te dekken.

Het debiet over het jaar 1921, vergelijkende met dat van het jaar 1920, toen die regeling nog niet bestond, komt men tot de uitkomst, dat het debiet verminderde met 15.84 pCt. en de inkomsten met 0.61 pCt. of nog geen 1 pCt.

In het jaar 1921 was het debiet 2.194.729.13 thail en de daaruit verkregen inkomsten bedroegen f 53.264.761.72 of rond 53½ miljoen gulden.

De bedrijfskosten waren 11½ miljoen, zoodat de Regeeringswinst bedroeg 42 miljoen gulden.

In het jaar 1914, toen de verboden kringen nog niet waren uitgebreid en het gebruiks-licentiestelsel nog niet bestond, bedroeg de winst 35 miljoen gulden.

GRAAF DEEL-SIGAREN

SERIEMERK

FABRIKANTEN

V. D. MEEREN & SANDERS

VELDHOVEN

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

Bij verminderden verkoop in 1921 een surplus te zien van 52 pCt. winst, is in den tegenwoordigen malaisetijd, zegt de schrijver, in waarheid een schoon winstgevend bedrijf.

Terugkerende tot den opiumschuiver, die wel opium kan koopen, doch niet tot de hoeveelheid welke hij wenscht, wijst de schrijver op het gezegde in de Soendaneesche taal, dat een vogel vliegt met hulp van zijne vleugels en dat een mensche leeft met zijn verstand, of met andere woorden, dat, als hij geen voldoende opium krijgen kan tot bevoegde plaatse, hij dat heulsap wel op clandestiene wijze weet machtig te worden.

De waarheid is, dat niettegenstaande de sterke politioneele verbodsbepalingen, de clandestiene opiumhandel in Ned.-Indië steeds is blijven bestaan.

In het jaar 1912 bedroeg het aantal opiumovertreddingen 1928, waarbij 567 kati opium in beslag werden genomen, waarvan het grootste deel clandestien was vervoerd.

In 1920 werden 26 clandestiene opiumzaken behandeld en in 1921 243 zaken, dat is bijna 10 pCt. meer.

Hoofdzakelijk werden die zaken afgedaan te Batavia en te Soerabaya, n.l. in 1920 te Batavia 14 en te Soerabaya 1, doch in 1921 te Batavia 186 en te Soerabaya 55.

Het is niet aangenaam te constateeren, zegt de schrijver, dat het clandestien opiumvervoer naar Ned.-Indië geschiedt door de Chineesche stokers op de stoomschepen van de maatschappij „Nederland”.

Ook acht hij het zijn plicht hier te vermelden, dat de opiumbestrijdingscommissie de regeling heeft ingevoerd, dat men voor het koopen van hoestpoeders, die met opium worden bereid, eene licentie noodig heeft van den geneesheer en waarvoor wordt betaald f 0.50 voor de poeders en f 5.-- aan den geneesheer.

Na nog te hebben gewezen op het feit, dat er 2 bonden bestaan van het personeel bij den opiumdienst, n.l. te Soerakarta met 1658 leden en te Medan met ongeveer 541 leden, sluit de heer Boelke zijn artikel.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

De hr. H. G. Ch. J. van der Mandere besluit in het N^o van 15 dezer zijn beschouwingen over de economische tekenen van de suikerindustrie op Java.

De schr. besluit met de woorden, die door den hr. Bant in de zitting van den Volksraad van 14 Dec. 1922 werden gesproken, woorden welke geheel passen in het betoog van den hr. v. d. M.

„Een goed beheerde suikerfabriek verspreidt in wijden kring welvaart onder de bevolking. Van de suikerfabrieken gaat vaak het initiatief uit tot betere bevoeligen van de voor de rietcultuur benodigde, van de bevolking gehoorde gronden. Wanneer de suikerindustrie onverpoosd iverft voor verbetering der irrigatie in de streken waar zij zich heeft gevestigd, doet zij dit weliswaar in haar eigen belang, maar de bevolking profiteert dan toch ook voor haar rijstlandplant in ruime mate van het succes van dit aanhoudend aandringen bij bestuur op irrigatie en verbetering van de bevoeligenstoestand. Men treft dan ook in de omstreken van goed beheerde suikerfabrieken de welvarende dorpen aan.

Voorts brengt de suikerindustrie veel geld onder de bevolking, zonder dat deze haar hoofdbedrijf, den landbouw, behoeft prijs te geven; integendeel wordt de rijstbouw in die streken naar ik meen intensiever beoefend dan elders.

In hetzelfde N^o. een vervolg van Dr. W. Eschenbach's bijdrage over „De eocene kolen van den Oost-Indischen Archipel, economisch-geografisch beschouwd.”

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 40. Een belangrijke ontdekking van de suikerindustrie, door Dr. C. J. J. van Hall. — Het wegnemen van merkfouten aan rubberprinters, door J. J. van Dorsten. — De Arghanvezel, door J. K. M. en H. Z. — Bamboe, door W. M. van Helten. — Over het gebruik van maïszaad, door L. K. — Eenvoudige bedrijfsleer voor den landbouwer, door A. J. Koens. — Bericht omtrent de Gouvernements kina-onderneming over het vierde kwart.

EINDHOVENSCH BOOMKWEKERIJ

TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN

BOOMEN EN PLANTEN

TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAL ADRES VOOR HET

AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Gereguleerde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Maat 1922. — Malangsche Landbouwvereniging, vergadering van 28 Maart. — Kleine landbouw als bestaansmiddel voor den Europeaan, door Toean Landbaou en J. W. de Stoppe... — Vergelijkende productiecijfers van rubber-ondernemingen in Ned.-Indië in de jaren 1920—1922. — Ned.-Ind. Landbouw Syndicaat. — Aardappelpoters van Soekamanah en nog wat, door J. van Baalen.

De bioloog van de Indische Proefstations.

Het Vakblad voor Biologen bevat in zijn Mei-nr. een verslag op de verhandeling van Dr. de Haan over „de biologie van de Indische proefstations” van de hand van den hr. W. C. van Heurn, dierkundige bij het Instituut voor Plantenziekten te Buitenzorg, met een naschrift van prof. Went, waarbij eerstgenoemde het grootendeels eens is met het oordeel van dr. de Haan, waarin deze o.a. wees op het twijfelachtige voortbestaan-op-den-tegenwoordigen-voet der proefstations en in verband daarmee het kleiner aantal betrekkingen van biologen in Indië, terwijl prof. Went optimistisch blijft waar deze geloof, dat ook in de toekomst wetenschappelijke voorlichting in Indië noodig zal zijn, ook al uit zijns ervaring van de geschiedenis der Indische proefstations.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 7. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. (met plaat: van palmblad gevlochten mat uit Midden-Sumatra). — Europeesche geneeskunst en volkshygiëne op de Buitengewesten, door Vi Coactus. (De schrijver wijst er op, dat de medewerking der Inlanders in Westersche bestrijding van epidemische ziekten, vooral pest en pokken, helaas nog veel te wenschen overlaat, doch veel meer medewerking ondervindt de Europeesche geneesheer bij zijne primitieve maatregelen tegen, en geneesmethoden van de interne tropische afzietlijke ziekten als syphilis en framboesia. De verklaring ligt eenigszins voor de hand. Gene cholera-injectie spreekt niet, maar het resultaat van de behandeling van een framboesialijder wel. Wanneer de kampongbewoner een framboesialijder in een week tijd niet genezen, begint hij vrouwen te krijgen. — En wat om de hygiëne betreft, de schr. is overtuigd dat de Oosterling in onreinheid en negatie van alle hygiënische wetten zins gelijke niet heeft). — Dwars door Sumatra (met kaart). — Indische herinneringen. XII. Een model sergeant, door M. A. van der Lijke.

Indisch Militair Tijdschrift.

April-afl. Eenige aantekeningen over het gebruik van artillerie volgens de G. H. (slot), door D. B. — Beschouwingen van W. Pfeifer over de opleiding van de Infanterie, door H. C. Gerritsen. — De waarneming door de Artillerie, door C. V. — Terrainvoorwerpen, door L. J. J. M. Tabbers. — De onderofficier-instructeur, door F. J. P. S., met Naschrift door D. B. — De defensie van Ned.-Indië is in de eerste plaats de taak eener luchtmacht, door H. Behrens. — Overzicht van tijdschriften.

Ned. Indisch Rubber- en Thee-Tijdschrift.

Uit den inhoud van dl. 8, No. 2. Enkele commentaren op de polemiek tusschen J. A. Ruys en J. N. Burger over de rubberrestrictie en haar invloed op de prijsverloop. — Oogstbeperking. Mededeeling van den C. M. Hamaker. — De rubberproductie in Atjeh in 1922. — Over ziekten en plagen in de thee, door A. J. Garretsen (vervolg). — Arghan, een nieuwe spinbare vezelstof.

De Labuan Mrak.

In het vorig Koloniaal Weekbl. werd melding gemaakt van de mislukte proef met het Ned. trawlscheepje, de Labuan Mrak. In aansluiting daarbij thans eenige mededeelingen van den visscherij-ambtenaar te Tegal, den hr. K. Waart, welke door hem aan de Ind. bladen werden verstuurd.

Wat is uw opinie omtrent de mogelijkheid van de Europeesche visscherij in Indië?

Deze heeft alle kans van slagen, mits van stonde af een oordeelkundig te werk wordt gegaan. We moeten hier netten laten komen uit Europa, omdat die hier veel te duur kosten en bovendien alle benodigdheden, om die netten te laten repareren.

De bemanning zal moeten bestaan uit Inlanders, die onder Europeesche deskundige leiding werken. Dan zal het niet gaan, al is het begin wat moeilijk, om die eenvoudige visschers wat beter geschikt te maken voor een Europeesche visscherij.

De „Labuan Mrak” echter moge goed zijn, om er proeven mee te nemen, voor de eigenlijke vischvangst is het schip geheel ongeschikt. Het is geen trawler; de machine is te zwak, de winches zijn te klein en het schip steekt veel te laag, om er onder de kust mede te kunnen visschen.

Wat tot nu toe gebeurd is, kan zelfs niet als een proefvisserij worden beschouwd, want niets van het materiaal is bruikbaar. Bovendien braken bij het inhieuen bijna

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

Passagiers- en Vrachtdienst

van Amsterdam via Southampton, Algiers, Genua, Port-Said naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

onmiddellijk de beide ongeveer 1000 vadem lange lijnen, welke verrot bleken.

„Wat acht u noodig, om hier met succes proeven te nemen?”

Een motorscheepje van 50 à 60 ton. Dat is hier in Indië wel te krijgen. Voorts Amerikaansche netten voor de buidelnet-visscherij. Sleepnet-visscherij zou hier niet lukken, omdat het water een eind uit de kust veel te helder is. Daarom moet de visch gelokt en omsingeld worden.

Ik ben thans bezig proeven te nemen met een buidelnet en heb wel degelijk den indruk, dat dit mogelijk zal blijken.

Voorloopig zou, wanneer een en ander gereed is, gevischt kunnen worden in de buurt van Batavia, waar een mooie gelegenheid is om binnen te loopen op Pasar Ikan, en waar tevens een goed afzetgebied is. Dat is echter seizoenwerk, want van September tot en met November zit de visch meer ter hoogte van Cheribon en Tegal, zoodat dan bijvoorbeeld in Tegal zou kunnen worden binnengeloopt.

„En dan vandaar de visch, in ijs verpakt, verzenden naar Semarang en Bandoeng?”

„Voorloopig niet; dat is voor een of twee bootjes de moeite niet. De vangst daarvan raken we op de kustplaatzen wel kwijt. Maar later, als er meer schepen varen, zou dat heel goed mogelijk zijn.”

Fransch Gouverneur-Generaal naar Ned.-Indië.

Le Monde Nouveau heeft besloten een wetenschappelijk werk over Nederl.-Indië uit te geven, dat tevens typeerende beschrijvingen van land en volk zal bevatten. Le Monde Nouveau heeft de redactie toevertrouwd aan den heer M. G. Angoulvant, gouverneur-generaal van de koloniën, commissaris-generaal van de internationale, koloniale tentoonstelling, die in 1925 te Parijs gehouden zal worden, die een bezoek zal brengen aan Java en Sumatra.

Op verzoek van den heer Angoulvant, die prijs stelt op kennismaking met de voornaamste economisten en politici van Nederland, zal de directeur van de Le Monde Nouveau, de heer M. E. van der Vlucht, hem in den loop van Juni vergezellen op een reis naar Nederland, waar de heer Angoulvant zich wenscht te oriënteren in verband met zijn aanstand vertrek naar Indië. (N. R. Ct.)

Oud Javaansch Alphabet.

De oud-Regent van Modjokerto, Raden Adipati Ario Kromo Djoio Adi Negoro, van wiens hand verschillende publicaties zijn verschenen over Oud-Javaansche oorkonden, heeft nu een werkje uitgegeven over de schrijfwijze enz. van het Oud-Javaansch alphabet, vergeleken met het Nieuw-Javaansche. De waarde dezer studie, welke vergezeld wordt door afbeeldingen van beschreven steenen, kan uit den aard der zaak door slechts weinigen beoordeeld worden. We zouden dus met deze aankondiging kunnen volstaan, ware het niet dat de schrijver in een bijvoegsel een poging doet ter verklaring van het ontstaan van het tegenwoordig gebruikte Javaansche letterschrift, waarmee de schrijver een vraagstuk aan de orde brengt dat in ruimer kring belangstelling verdient. Hij schrijft dan:

„Mijns inziens was het Nieuw-Javaansch alphabet ontstaan naar aanleiding van den invoer van Hollandsch of Europeesch papier door de Oost-Indische Compagnie. Vide Jr. Mr. J. K. J. de Jonge „De opkomst van het Ned. gezag in Oost-Indië”, deel I, bl. 98, kwamen de Nederlanders op Java in 1595, en heel lang hierna was het papier eerst sporadisch bekend in kleine hoofdplaatsen en desa's, want zelfs een eeuw geleden of misschien meer, voor zoover mij bekend, werd nog in de desa's op lontar geschreven (eigenlijk gegraveerd). Dus hetgeen ik hiermee bedoel is het Hollandsche of Europeesche papier. Wel is waar kwamen de Chinezen in de 13e eeuw of eerder op Java, natuurlijk ook mede nemende papier om aantekeningen te houden, doch zooda men weet, op Chineesch papier schrijft men met Oost-Indischen inkt middels penceel en niet met pen en gewonen inkt, omdat het een soort is van vloeipapier, zelfs niet met potlood, aangezien het zoo dun is.

Op Hollandsch- of Europeesch papier kan men vlog schrijven en hiervandaan het ontstaan van het Nieuw-Javaansch alphabet.”

Om de bedoeling van het bovenstaande goed te begrijpen, dient men in het oog te houden, dat het Oud-Javaansch schrift meer teekenen is dan schrijven; het Nieuw-Javaansche opende de mogelijkheid verschillende lijnen aan elkander te verbinden en daardoor meer snelheid te bereiken.

Overigens vraagt men zich af waarom de schr. de Portugeezen, die bijna een eeuw vóór de Hollanders vasten voet in den Indischen Archipel hadden verkregen, geheel uitschakelt bij zijn pogingen om de ingebruikstelling van het N. J. alphabet aan een bepaalden tijd te verbinden.

De Indische Mercur.

No. 20. Oogstberichten uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — Warmwaterbehandeling van stekken als geneesmiddel tegen de serechziekte van het suikerriet, door G. Willink, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. —

Magazijn van Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER

Prinsestraat 35 - Den Haag

Telefoon 3902

BESCHIKBAAR.

PIANO's
RIPPEN
P. Heinstraat 42
DEN HAAG

Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

BIJ UW BEZOEK AAN

BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE, bemerkt U, dat Uw kleederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen . . . . . Geen nood

Wij Reinigen en Persen Uw Kleding terwijl gij slaapt!

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE, Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U loeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliëntèle mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

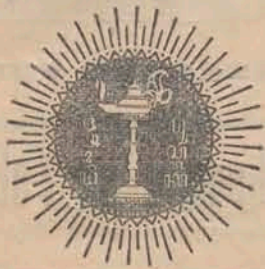
American Express Cleaners & Tailors Prop.: M. ANDRÉ, 4 rue Grétry, BRUSSEL (eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Brouckère).

N. V. Meubelfabriek „DELTA” Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893 NIJMEGEN

BESCHIKBAAR.

Wij kunnen U momenteel aanbieden: Complete Huiskamers van af f 315.-

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het
„Java-Instituut” en van „De Commissie voor
de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook
Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in
Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van
Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van
de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en
Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche
grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op syste-
matische wijze in het wezen der Javaansche danskunst
inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van
Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool
te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waar-
door de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis
maakt met de elementaire bewegingen van den Javaan-
schen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . . f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen
van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie
ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te
vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaan-
baar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel
en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de
dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt!”

JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering
zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder
bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefde-
lied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet
eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en
vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en
de monumenten van de beschaving van zijn heet-
geliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het
lied rijst uit zijn ziel . . . .”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag
van Ned.-Indië”.

BEROEPS- LEERAARS UIT ENGELAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN	<h3>SCHOOL OF ENGLISH</h3> <p>Geleenstraat 118 Weteringkade DEN HAAG</p>	UITSLUITEND PRIVAAT ONDERRICHT IN DE ENGELSCH TAAL
---	--	---

Vereeniging ter bevordering van Landbouw en Nijverheid
te Djember. Jaarverslag over 1922. — West-Australischen han-
delsverkeer met Ned.-Indië. — Uitvoer door particulieren
uit Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mede-
deelingen. — Financiële berichten en verslagen, zomede
de overige wekelijksche rubrieken. — De Afdeling Han-
delsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft ditmaal lite-
ratuur over economische zaken, arbeidsvraagstukken, nij-
verheid, delfstoffen, enz.

Een geldmarkt in Indië?

De Indische Financier behandelt de vraag, of in Indië
een geldmarkt, in den zin van Europeesche geldmarkten,
mogelijk is. Na ontleding van het Indische bedrijfsleven be-
heerschende factoren wordt geconstateerd, dat de wijze van
financiering voortvloeit uit de eigenaardige constellatie
van de Indische maatschappij, welke de vorming van de
geldmarkt als bovengenoemd noodwendig in den weg moet
staan. Aangehouden wordt, dat een kunstmatig aantrekken
van vlottend geld van buiten Indië meer kwaad dan goed
zou doen. Het artikel concludeert, dat een ingrijpende ver-
andering alleen mag worden verwacht van een radicale om-
vorming van Indië, verplaatsing van de hoofdkantoren naar
Indië, vestiging van een blijvende Indische bevolking en
zoodanige opleving van de Indische maatschappij, dat deze
dezelfde begrippen van werkkraft, rijkdom enz. wordt toe-
gedacht als het Europeesche ras. Aangezien dit tijdstip nog
verre is, onthoude men zich van kunstmatige vorming van
een geldmarkt. (Ind. Merc.)

Zwerftochten op Bali.

Van Nieuwenkamp's Zwerftochten op Bali is een geheel
omgewerkte tweede uitgaaf verschenen (Uitg. Maatschappij
„Elsevier”, Amsterdam). Zoowel Bali en Lombok, waarvan
in November 1910 het derde deel verscheen, als de Zwerf-
tochten zijn uitverkocht „Zoowaar uitverkocht” zegt de
schrijver in zijn voorrede. Verleden zomer, toen hij tijdelijk
in Holland vertoefde en kennis kreeg van Elsevier's voor-
nemen, om de Zwerftochten opnieuw uit te geven, heeft hij
al zijn schetsen en aantekeningen van Bali bijeengepakt en
naar Rome gebracht, waar hij zich sedert den vorigen win-
ter metterwoon had gevestigd; daar heeft hij het boek ge-
heel herzien en bijgewerkt en nieuwe prenten ervoor ge-
teekend.

Deze tweede uitgaaf is dus niet zoo maar een herdruk
van de Zwerftochten van 1910, maar inderdaad een verbe-
terde en met nieuwe beschrijvingen aangevulde uitgaaf,
welke aanvullingen een gevolg zijn van zijn vierde reis naar
Bali, waar hij begin September 1918 aankwam. Heel Bali
bleek toen zijn onafhankelijkheid te hebben verloren en de
natuur op Bali is niet meer ongerept, maar gehoond door
alles wat dar is opgericht. Al onze bruggen en gebouwen,
schrijft N., vloeken met de omgeving, en over groote opper-
vlakten is het landschappelijk schoon voor goed door ons
bestuur bedorven. Door de talrijke slechte voorbeelden in
de war gebracht, hebben ook de Baliërs al leelijke dingen
gebouwd, ze hebben tempelpoorten met cement bestreken
en zijn in hun versieringen vaak afgeweken van de mooie
oude motieven. Zoo is dan met onze vestiging een tijdperk
ingetroden, waarin, naar Nieuwenkamp vrees, de Balische
kunst langzaam maar zeker zal te gronde gaan. En dan de
aardbeving van 21 Januari 1917, die honderdtallen fraaie
tempels tot puinhoopen heeft geschud! (N. R. Ct.)

Alphabetisch register van de vervolgen No. I—X op de
„Opgave van geschriften over geologie en mijnbouw van
Ned. Oost-Indië, door Dr. R. D. M. Verbeek. (Overgedrukt
uit de Verhandelingen van het Geol.-Mijnb. Genootschap
voor Nederland en Koloniën. Geologische Serie. Deel VII,
bl. 73).

Het rioleeringsvraagstuk in Ned.-Indië (vervolg en slot).
(Indisch Bouwkundig Tijdschrift, 1922, No. 4—5).

Proefstation voor Vorstenlandsche Tabak. Mededeeling
No. XLVI (1923). Bemestingsproeven 1918—'19, door A. N.
J. Beets.

Merkwaardige en belangrijke reizen. De ongelukkige
voyage van 't schip „Batavia” nae Oost-Indien (slot), door
C. F. K. (Ons Element, 12 Mei '23).

Vereeniging „Koloniaal Instituut”, Amsterdam. Twaalfde
jaarverslag 1922. (Amsterdam, J. H. de Bussy.

De herziening van het belastingstelsel. (Vergadering van
het Bestuur der Handelsvereeniging met den hr. E. P. Wel-
tenstein). (Mededeelingen van de Handelsvereeniging te Me-
dan. 31 Maart '23).

The prospects of the Netherlands-Indian plantations.
(Holland's Import and Export Frader. April '23).

De Indische weefindustrie. (Korte Berichten, 1923,
bl. 91).

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
C. PIERIK-VAN DER DRIFT
Schenkweg 360-302 Schiestraat 1
DEN HAAG
Chem. Wasscherij en Stoomerij

Japansche katoenproducten in Ned.-Indië. (Textieland
1923, bl. 179).

Akar bahar (Wat het is en wat er (ten onrechte) van ver-
wacht wordt). (Pharmac. Weekbl. 1923, bl. 358 en 468).

De bioloog aan de Indische Proefstations, door Prof. Dr.
F. A. F. C. Went. (Vakbl. Biol. 1923, bl. 113).

Zur Zoogeographie der Aru- und Kei-Inseln, von H. Mer-
ton. (Bijdr. Dierk. Weber Nr. 1922, bl. 233).

Reptiles and Amphibians of Curagao, by N. de Rooij.
(Bijdr. Dierk. Weber Nr. 1922, bl. 249).

Two collections of Fulgoroidea from Sumatra, by F.
Mulr. (Phil. o. Sc. 1923, bl. 171).

The ports of the Dutch East Indies (I. Tandjong Priok
II. Surabaya). (Commercial Holland. May '23).

Suriname.

Bij het vertrek van Dr. Hausheer schreef „De Sur-
inamer” van 18 Maart een zeer waardeerend ar-
tikel, waarvan wij het slot hier laten volgen:
„ . . . . . Laten wij slechts vaststellen, dat de hier ge-
vestigde tak der Rockefeller Foundation op onbe-
krompen en practische wijze heeft medegewerkt
aan de verbetering onzer toestanden op sanitair ge-
bied en dat wij daarvoor Dr. Hausheer dank weten.
Zijn naam zal niet licht verdwijnen uit de lijdens-
geschiedenis van Suriname's hygiëne” . . . . .

En omtrent Dr. Hausheer's opvolger, Dr. Muench
lezen wij in „De West” van 24 April:

„Donderdagavond hield Dr. Muench, begeleid
van zijn staf, een propaganda-avond op de nieuwe
Charlesburgerweg. Creolen en Britsch-Indiërs wa-
ren toegestroomd om te zien en te luisteren. Op
duidelijke wijze legde Dr. Muench hen uit, waarom
iedereen een goede vliegen- en muskietenvrije la-
trine moet hebben. De tooverlantaarn werd ver-
toond.

O, wat kunnen wij veel leren van de Amerika-
nen! Zij overwinnen alle moeilijkheden. Want door
jarenlange ervaring leerden zij, hoe tot de men-
schen door te dringen.

Sanitation pays! hun leuze. En zij overwinnen
steeds door hun propaganda. Zij zeggen nooit:
met die menschen is niets aan te vangen. Zij zeg-
gen: ieder volk is bereid maatregelen tot zelfbe-
scherming te nemen, als het maar *begrijpt waarom*.
En daarom hebben zij succes. Daarom doet de
Rockefeller Foundation, overal waar zij werkt,
enorm veel goed.

Dr. Muench verfoonde de tooverlantaarn en riep
de hulp in van de bevoking, om overal hun latrines
goed af te sluiten, opdat zij, eenmaal genezen, niet
weder geïnfecteerd zullen worden.”

Is het niet, zouden wij willen vragen, de plicht
onzer Regeering blijk te geven van erkenning en
waardering van de belanglooze pogingen der
Rockefeller Foundation?

In „Suriname” van 2 Maart het volgende eigen-
aardige bericht:

„De heer Johansen, loods en vroeger diepzee-
visser, schrijft ons:

Vaak leest men in de Surinaamse kranten de
klachten over de modderbank voor Coronie, welke
het verkeer met dat distrikt belemmert. Maar heeft
men zich wel afgevraagd waaraan dat euvel te
wijten is?

Gedurende de tijd dat ik de diepzeeverij bij de
Surinaamse kust uitoefende, heb ik iets ontdekt
dat een verklaring daarvan kan zijn.

Er groeit n.l. op ongeveer 70 mijl afstands van
de bestaande kust een koraalrif, dat bestemd is in
de toekomst de nieuwe kustlijn van Suriname te
worden. Dit rif groeit zoo snel, dat het over ± 150
jaar al boven water zal zijn gekomen. Tussen de
kust en het rif wordt de zee geleidelijk gedempt
met schelpen en zand. De modder kan niet meer
naar zee afspoelen, maar wordt gestuwd in Weste-

IN KRINGEN
waar men tot oordeelen bevoegd is,
beschouwt men Aambelzenalf van
broeder Benedictus als het eenigst,
nooit falende middel. Prijs p. p. f. 1.—
Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

The English Sport Stores
 Frederik Hendriklaan 85
 The Hague
Sport articles and clothing of every description

...rijke richting. Vandaar de beweging van de bank voor Coronie.
 Als men Coronie niet binnen een halve eeuw wil verlaten, zal men bedacht moeten zijn op een landverbinding van dit distrikt met de andere delen van de kolonie.
 Ook voor Demerara doet zich hetzelfde verschijnsel voor.
 Tot zoover het blad. Zou het niet op den weg liggen van de deskundigen in Suriname om te zamen met die van Demerara, op aanwijzing van den heer Johansen, een onderzoek in te stellen of daar werkelijk sprake is van een koraalrif? Het moet toch heel moeilijk zijn daarvan brokstukken op te halen. Moeilijker zal het vallen de groeisnelheid te bepalen of zelfs te schatten.

...
 „De West” van 6 April schrijft:
 „Uitgezonden door een Nederlandsch syndicaat, dezer dagen hier aangekomen de heer J. H. Smidt, die een jaar of tien geleden werkzaam was op het placer van de Guyana Goud Placer Maatschappij. Het doel van het bezoek is om een onderzoek in te stellen naar mineralen, in het bijzonder diamanten. De heer Smidt zal aan het hoofd van een kleine expeditie op verschillende punten van het binnenland een onderzoek instellen. Zijn komst heeft aanleiding gegeven tot min of meer fantastische berichten (o.a. dat hij met 500 arbeiders „machinaal” diamanten zal ontginnen, welke van bevoegde zijde worden tegengesproken.”)

...
 Volgens „Suriname” van 13 April doet te Georgetown (Britsch Guiana) de ronde het gerucht, dat er een diamant zou zijn gevonden wegende 100 karat. Van de vondst van dezen steen was echter nog geen aangifte gedaan bij het betrekkelijk departement.

...
 In „The Daily Argosy” van 19 April, van Georgetown, lezen wij:
 „Mr. James Clarke who left with a batch of men about nine weeks ago for the upper reaches of the Berbice river in search for diamonds returned to Amsterdam on Tuesday evening's steamer bringing with him twenty-three stones.
 En verder: „Diamonds numbering 11.516 stones equivalent to 762 $\frac{1}{2}$ carats from the Mazaruni District and 146 stones equivalent tot 19 $\frac{1}{2}$ carats from the Potaro District were entered at the Department of Lands and Mines on the 5th inst.”

...
 „De West” van 6 April schrijft:
 „De Maatschappij Sarakreek is omgezet in eene naamlooze Vennootschap Exploitatie Maatschappij S.A., gevestigd te Amsterdam. Het kapitaal bestaat uit een half miljoen gulden, verdeeld in duizend aandelen van f 500.—, waarvan geplaatst zijn honderd aandelen. Oprichters zijn de heeren G. van Hemert, koopman; S. J. W. van Buuren, directeur en gedelegeerde van verschillende naamlooze vennootschappen; professor J. A. Grutterink, hoogleeraar; C. F. de Ruyter de Wildt, oud-Oost-Indisch bestuursambtenaar; Jhr. ingenieur Hugo van der Meulen, oud-directeur van de Kon. Ned. Mij. tot exploit. v. Petroleumbronnen in Ned-Indië; ingenieur Hendrik de Mol van Otterloo, civiel-ingenieur; K. W. baron van Wassenaar, oud-burgemeester van Rotterdam; Mr. F. W. Mac Donald, advocaat en procureur; A. de Gruyter, koopman.

...
 „De West” van 24 April schrijft:
 „Met het s.s. „Nickerie” vertrekt morgen naar Paramaribo de S. schrijft in „Stemmen uit de West” in „Het Vrije Woord” van 9 Mei, dat er in het binnenland van Suriname nog veel en diamanten in verhandelbare hoeveelheden zijn te vinden. Voor diamanten is dat nog niet het geval.

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
 APELDOORN :: TELEF. No. 273

COLUMBUSSTRAAT 159
 TEL. M. 5307
J. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
 EX-OPERATEUR v.o. „SKETCH”

Europa de heer B. Koker Jr., oud-burgemeester van Krimpen aan den IJssel, die zich met den heer A. A. J. Moelaart, alhier, interesseerde voor onderzoek naar petroleum. Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van de voorlichting van een Amerikaansch ingenieur.

De heer Koker vond geen vrijheid om een overzicht te geven van de resultaten van het onderzoek, doch verklaarde ons, dat zij grond geven voor goede verwachtingen. In ieder geval wettigen zij twijfel aan de apodictische uitspraak van zekere zijde, dat petroleum in Surinaamsche formatie niet zou kunnen voorkomen. Over eenige maanden komt de heer Koker in de kolonie terug.

...
 Naar „De West” van 17 April verneemt, zal binnenkort de eerste school op Moengo (de Amerikaansche bauxiet-onderneming) worden gesticht door de Evangelische Broedergemeente. De arbeidsmacht op Moengo zal binnenkort tot boven de duizend man worden opgevoerd.

...
 In „De West-Indische Gids” van Maart d. j. schreef Prof. P. C. Flu te Leiden over „Sanitaire verhoudingen in Suriname” en legde den nadruk op de noodzakelijkheid, Paramaribo te voorzien van een waterleiding om de bestrijding van de filaria-ziekte mogelijk te maken. In de Surinaamsche bladen doet hij nu — na een uiteenzetting van den aard en de verspreiding der filaria-ziekte — een oproep tot de bevolking.

Een waterleiding is noodig, maar kost geld. Paramaribo is arm en zal waarschijnlijk nog lang arm blijven.

Een waterleiding is geen liefdadige instelling, maar een bedrijf, dat zich niet alleen moet kunnen bedruipen, maar ook een kleine winst moet afwerpen. Daar niet alleen het thans levende geslacht, maar in meerdere mate het komende, partij van zulk een waterleiding zal trekken, is het billijk het geld, voor den aanleg benodigd, te leenen.

„Het eerste — aldus prof. Flu — wat in Paramaribo geschieden moet, is een studie van het vraagstuk door een of meer ter zake deskundigen. Ik weet wel, dat reeds verscheidene menschen hun voorlichting over dit onderwerp hebben gegeven, maar er zijn jaren verlopen sedert de indiening hunner rapporten en de wetenschap der waterzuivering en watervoorziening is gedurende die jaren heel wat vooruitgegaan. Een nieuwe studie is dus geen overbodige luxe.

Een voorstudie kost ook geld en nu kom ik aan de daad, welke ik, o zoo gaarne, door Paramaribo's bevolking verricht zag.

Zouden er in Paramaribo niet een aantal wakkeren, voor hunne lijdende stadgenooten warm voelende mannen en vrouwen te vinden zijn, die zich aansluiten en samen een commissie vormen die zich belast met het inzamelen van gelden. De door zulk een commissie te verzamelen som zou dan kunnen worden aangeboden, hetzij aan het gouvernement in Suriname, maar misschien beter aan de regeering in het moederland, als eene bijdrage in de kosten welke het vooronderzoek en de aanleg van eene waterleiding te Paramaribo zouden vragen”.....

Wij bevelen deze hoogst belangrijke aangelegenheid, die wij eenigen tijd geleden met Prof. Flu bespraken, met den meesten aandrang aan de aandacht van de inwoners van Paramaribo aan. Nu of nooit.

...
 De klacht van Gouverneur van Heemstra heeft weer eens ernstig de aandacht op Suriname gevestigd. Wij komen op het een en ander terug, maar bevelen nu reeds onzen lezers de lezing aan van de artikelen „Suriname en Indië” en „De noodkreet” uit „Suriname” in de N. R. Ct. van 19 dezer, Av.blad D. en 20 dezer Ocht.bl. D. Slechts zeer weinigen in den lande kunnen zoo uitnemend gedocumenteerd

BESCHIKBAAR.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
 Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

J. P. BATENBURG & CO'S
 MEUBELTRANSPORT-MIJ
Dr. Kuijperstr. 16
 TEL. H. 545.
DEN HAAG.
 MEUBELBERGING
 RUIME UITPAKLOKALEN
 VOOR
 REISBAGAGE.

FIRMA J. ASJES Ez.
 CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
ALKMAAR
 BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
 KOETSEN EN CARROSSERIËN VOOR
 .....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een voortreffelijke Rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel” door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst”, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

VB

V B

VB

DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN
DE OUDE VETTE HEN,
KORTHEIDSHALVE GENAAMD: „Vé Bè“.

BRÖÖD. — BESCHUIT. — BANKET.

BILDERDIJKSTR. 139, DEN HAAG
Tel. Marnix 3820

EIGEN WINKELS IN ALLE DEELEN
VAN DEN HAAG EN SCHEVENINGEN

GEREGELDE BEZORGING IN ALLE WIJKEN VAN
DEN HAAG, SCHEVENINGEN
RIJSWIJK EN WASSENAAR

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
Bandversiering van SOERJOWINOTO
Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen“.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige drijfveren, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid“.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het toneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menselijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin“.

(Top Naef in *De Amsterdammer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch toneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen“.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka“

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 252. **AMSTERDAM** Telefoon N. 3290
CURAÇAO
180
CARACAS
VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

over het Surinaamsche — en Curaçaosche — regeeringsbeleid schrijven als de steller der voortreffelijke artikelen.

„De Standaard“ van 18 Mei schrijft:
Maandag 28 Mei zal in de kerk der Herv. Stadszending, Keizersgracht 676, een propaganda-avond voor het gesticht Bethesda in Suriname gehouden worden, die zoozeer steun behoeft. Naar wij vernemen, zullen aldaar het woord voeren: Mr. Dr. C. F. Schoch, President-Directeur der Surinaamsche Bank, benevens Z. Exc. G. J. Staal, oud-Gouverneur van Suriname, resp. voorzitter en secretaris van de Centrale-Comité. Voorts zal zending H. Bielke, van de Broedergemeente te Zeist, aan de hand van lichtbeelden spreken over hetgeen hij persoonlijk op Bethesda waarnam.

Bij Kon. besluit van 16 dezer is, met ingang van 1 Juni 1923, benoemd aan de Rijksuniversiteit te Leiden tot gewoon hoogleeraar in de faculteit der geneeskunde, om onderwijs te geven in de tropische hygiëne, P. C. Flu, thans tijdelijk belast met de waarneming van genoemde functie.

Onder de deelnemers van het 18de congres van het Internationaal Koloniaal Instituut, te Brussel te houden op 22, 23 en 24 dezer, behoort ook Prof. Flu. (Wegens de staking tot nader uitgesteld).

1e Luitenant der inf. O.-I. leger J. Weijne, voor 3 jaren gedetacheerd bij de troepen in Suriname, zal 31 dezer met het stoomschip Nickerie zijn bestemming volgen.

Curaçao.

Koloniale Raad.

Het ontbindingsproces blijft doorgaan. Naar wij vernemen, heeft thans ook de heer Penso tijdelijk Curaçao verlaten. Volgens de *Amigoe* zou dit lid met de Van Renselaer naar Holland vertrokken zijn.

Ontvangsten der Koloniale kas.

Hetzelfde blad geeft de volgende cijfers:

	1921	1922	
Belastingen . . .	f 1.025.192.—	f 1.277.059.—	+ f 251.867.—
Andere inkomsten	f 613.104.—	f 510.380.—	— f 102.724.—
	f 1.638.296.—	f 1.787.439.—	+ f 149.143.—
waarvan			
Posterijen . . .	f 47.552.—	f 67.478.—	+ f 19.926.—
„Draadlooze“ . .	f 26.591.—	f 46.353.—	+ f 19.762.—
Loodsgelden . . .	f 60.810.—	f 75.709.—	+ f 14.899.—

Brion-gedenkteeken.

Volgens *La Esperanza* heeft zich een jongedames-comité gevormd met het doel om door verkoop van prentbriefkaarten met de buste van den Admiraal Louis Brion de noodige gelden bijeen te krijgen voor het voetstuk, waarop later de nieuwe buste van den admiraal zal geplaatst worden.

A. d. C.

Het vervoer van petroleum in Venezuela.

Herhaaldelijk hebben wij melding gemaakt van de toenemende beteekenis der petroleumindustrie in Venezuela. Men weet, dat de groote hinderpaal, die aan de verdere ontwikkeling van deze industrie daar te lande in den weg staat, gelegen is in de gebrekkige vervoergelegenheid. De rijkste velden liggen rondom het ondiepe meer van Maracaïbo, hetwelk een smalle, practisch gesproken onbevaarbare verbinding heeft met de golf van dien naam. Tot nu toe werd de ongeraffineerde petroleum in vaartuigen van geringen diepgang over het meer gevoerd naar de Golf van Maracaïbo, waar de petroleum werd overgeladen in tankschepen.

BESCHIKBAAR.

De „Koninklijke Shell“-groep had reeds een plan gevormd om een 200 mijl lange pijpleiding aan te leggen van de petroleumvelden naar de kust, hetgeen met reusachtige kosten zou gepaard gaan. Naar men thans bericht uit Amerika, hebben er onlangs te New-York besprekingen plaats gehad, waar de belangrijkste producenten uit Venezuela vertegenwoordigd waren (de Standard Oil of Venezuela, de „Koninklijke“, de Venezuela Oil Conc. e.a.) over de mogelijkheid om een voor schepen met grooteren diepgang bevaarbaar kanaal door het meer aan te leggen. Men verwacht, dat de Venezolaansche regeering \$ 25.000 beschikbaar zal stellen ter bestrijding van de onkosten der voorbereidende werkzaamheden. Men schat de kosten van het aanleggen van een kanaal, geschikt voor schepen met 11½ voet diepgang op ongeveer \$ 10 miljoen, wellicht meer. Het werk zou, naar men verwacht, 18 maanden vorderen. De samenwerkende petroleumondernemingen wenschen de zaak op een zuiver commercieele basis op te zetten; de Venezolaansche regeering zou alleen het recht hebben een tol te heffen. Men meent, dat de verwezenlijking van bovengenoemd plan goedkoper en practischer zal zijn, dan het aanleggen van een pijpleiding naar de kust, vooral daar men de tankschepen dan in de onmiddellijke nabijheid van de velden zou kunnen vullen. De afstand New-York—Maracaïbo is 200 mijlen korter dan de afstand New-York—Tampico (Mexico).

(N. R. Cl.)

R.K. Missie.

De Bisschop van Curaçao, Monseigneur M. G. Vuylsteke, heeft 29 Maart i.l. den dag herdacht, waarop hij voor 12½ jaar als zoodanig benoemd werd. De giften, hem bij die gelegenheid geschonken, zijn bestemd voor een studiebeurs ter bekostiging van de studie van een Curaçaosche student tot opleiding van het priesterschap. De bisschop is thans op reis naar Noord-Amerika, Nederland en Rome.

Pleziertocht naar Aruba.

Ongeveer 50 personen hebben het aangekondigde reisje naar Aruba met de *Kariba* meegemaakt, dat van Zaterdags tot Dinsdags, uit en thuis, duurd heeft. Allen waren vol lof over de hartelijke ontvangst, zegt de *Amigoe*.

De „draadlooze“ op Aruba.

In *La Union* wordt voor de kooplui van Aruba gevraagd om rechtstreeks met Maracaïbo te mogen telegrafeeren, en ook met schepen daarheen of vandaar varende. Eigenlijk mag dit niet, omdat Aruba slechts *hulpstation* is. Dat zijn voor leeken van die niet op het eerste hooren duidelijke bezwaren. De *Amigoe* pleit voor inwilliging van het verzoek.

Ook druk!

Uit een brief van St. Martin aan de *Amigoe*: „Dr. Ch. Ellis (de omgaande kantonrechter) heeft het sedert zijn komst bijzonder druk. Geregeld worden elke week vier strafzaken afgedaan. Ook is er altijd een burgerlijke zaak in behandeling.“

Voz di Pueblo.

Dood of niet dood? Wij ontvingen het blad niet meer sedert 'n 4 maanden. Van 16 Januari is het laatste nummer. Echter kwamen de ruilbladen van het K. W. niet als onbestelbaar terug. Dus.....? In *La Union* lezen wij nu, dat een gelijknamig blad verschenen is als „Algemeen Weekblad, orgaan van den Curaçaoschen Volksbond“, dat begint met z'n achtsten jaargang.

La Union is wat huiverig. De *Amigoe* hoopt het beste.

Oud-gouverneur Nuyens.

La Cruz deelt mee, dat Mr. Nuyens in bijzonder gehoor ontvangen is door Paus Pius XI, na eerst ontvangen te zijn door den Kardinaal van Rossum.

Panama-kanaal.

Tot nu toe, zegt *La Cruz*, hebben wij nog maar

MILENA SIGAREN

SERIEMERK

FABRIKANTEN:

C. DE JONG & ZONEN, APELDOORN

HOOFDSTRAAT 8 TELEFOON 84

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
 Uitvoerige Prijscurant op aanvraag gratis.

C. P. A. NICOLAI
 DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
 hoek Valeriusstraat.
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Ruime keuze Nieuwste Modellen

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512
 DROGERIJEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

minig voordeel van het Panama-kanaal gehad. Af toe komt hier een stoomboot, die door het kanaal gegaan is, of naar Peru of Chili op weg is. Na de Italiaansche boot heeft nu ook de Spaansche maatschappij een dienst op Chili geopend.

Scheepvaart.
 De stoomscheepvaart in onze haven heeft gedurende de maand Maart alweer zijn record verbeterd. In Januari bedroeg het 104 schepen, in Februari daalde het weer tot 90, doch in Maart ging het met een sprong naar boven en bereikte het 120 schepen. Aan dit getal werd door de Cur. Mij. deelgenomen met 57 olieboten, die onze binnenliepen, zoodat het respectabel getal 57 = 63 voor andere stoomschepen overblijft, het getal, dat zelfs vóór den oorlog nooit bereikt werd.
 Het aantal zeilschepen gaat achteruit. In Januari bedroeg het nog 113, in Februari daalde het tot 92 in de afgelopen maand haalde het weer 94 zeilschepen.

Paarlvisscherij.
 De Amigoe schrijft over paarlvisschers, die te Cuba zijn geweest:
 Van een dezer visschers vernamen we, dat zij gemiddeld ongeveer 25 pond paarlen hebben opgevoerd. Als men rekent, hoe gering en onbeduidend het gewicht één enkele paarl heeft, moet het aantal enorm groot zijn. Uit de correspondentie uit Cuba in La Union vernemen wij nu, dat drie goudvissers met ongeveer 400 dezer visschers ook op Cuba vertoefd hebben. Daar vertelden zij, dat de meeste vangst ongeveer een miljoen dollars verwerd. Doch van deze som is aan de Regering van Columbia een recht van 25.000 dl. verdelgd. Aan de visschers komt ter verdeling hetzelfde bedrag toe. De rest blijft ten profijte van de Maatschappij, in wier dienst deze visschers zijn. Zoals wij reeds meegedeeld hebben, is nu het seizoen gesloten en wordt het in October weer geopend."

Uit den Verren Vreemde.

De blauwe week.
 door velerlei middelen, in Den Haag zelfs door vlaggen op de tram, aandacht gevraagd is voor de anti-schuld beweging, moge het als actueel gelden iets mede te brengen over den strijd van hen, die voor „droog Afrika" ijveren, die meenen met minder ver strekkende plannen praktisch werk te doen.
 De predikers van het onvoorwaardelijke verbod van de drank van gedistilleerd staan vóór Blackburn, secretaris-generaal van het Comité der vereenigde inlandische landen, en Dr. Harbord, secretaris-generaal van den bond der landen in alcohol. Hun onderzoek zoowel bij de landen als bij de inboorlingen ingesteld en zoowel op de ondervragingen als op officieele gegevens bevestigd, heeft hen tot de conclusie geleid, dat geheel verzuim een afdoende middel is, het eenige ook dat in de praktijk uitvoerbaar is te achten; het zal de algemeene mening vinden. Mogen de blanken er al eenig gemis gevoelen, dan weegt de weldaad, die er door aan henzelf en de negers bewezen wordt, daar in elk geval ruim tegen op.
 De landen spannen zich krachtig in om deze overtuiging ingang te vinden, zoowel in Afrika, waar zij zich beijveren, tot zelfs in Liberia, aanhang te vinden. Zij zullen ook de landen bereizen, die in Afrika koloniën hebben, Engeland, Frankrijk, België, Spanje, Portugal. Zij gaan niet ten volle zoover als de regering der Verenigde Staten van N. Amerika, doordien zij een onderling willen maken tusschen gedistilleerde en eenvoudige dranken, zoals wijn en bier, die niet verboden zouden.
 De genoemde landen vinden zij personen, die, het van hun streven erkennende, van oordeel zijn, dat zij niet te ver gaan, en zoodoende de kans van het bereiken van praktisch resultaat juist verminderen. Vooreerst is samenwerking van alle betrokken mogendheden noodig; alleen instemming, maar ook doorvoering van de maatregelen moet verzekerd zijn. Zoo vragen zij b.v.: mag de negerrepubliek Liberia, zou ook van de Portu- koloniën inderdaad een afsluiting der grenzen ver-

wacht kunnen worden? Maar zelfs de best bestuurde Afrikaansche koloniën zullen, bij den besten wil, openingen behouden in de afsluiting, die zoodoende de smokkelaars zullen aantrekken. Langs de Afrikaansche kust zal wel geen ambtenaarskorps komen dat in betrekking te vergelijken zal zijn met het Amerikaansche, de misbruiken zouden dus nog talrijker kunnen worden. Smokkelaarsverdiensten trekken.

De opmerking is ook gemaakt, dat de negers niet op den invoer van den blanke hebben gewacht, om sterken drank te maken. Uit maïs, rijst, uit eenige vruchtensappen, uit suikerriet vervaardigen zij dranken, wier alcoholgehalte niet zoo heel ver blijft van het gedistilleerd.
 Er wordt ook alcohol vervaardigd voor het gebruik in motoren. In Eau de Cologne en andere odeurs, in geneesmiddelen komt alcohol voor; bij totaal verbod van invoer zouden, ook door deze niet verboden alcohol-bestemmingen, toch gapingen overblijven.
 De Europeanen zouden het verbod ook niet zoo gul aanvaarden als de geheelonthouders voorstellen. Velen zouden er een hatelijke bekorting van hun vrijheid inzien. 't Leven in de koloniën beteekent voor velen al het zich opleggen van menig ongerief; zij zouden in een zoodanig verbod een nieuwe plagerij zien.
 In hoever zij dan wel den weg tot beperking op willen, hierover in een volgend nummer nader.

Nog steeds en altijd slavenhandel en kanibalisme.
 De conventie van 4 Mei 1910 betreffende den handel in vrouwen en kinderen is met ingang van 1 Juli 1922 voor de daarin vermelde Fransche gebieden buiten Europa in toepassing gegaan. Ten einde de slavernij in Kameroen te bestrijden, heeft de Fransche commissaris van de republiek het voorstel ingediend de bepalingen, welke reeds gelden voor West- en Midden-Afrika, ook uit te strekken tot zijn gebied en deze zelfs nog te verscherpen.
 In Kameroen bestaande gebruiken hadden er reeds toe geleid bij verordening van 16 Augustus 1917 het te koop stellen van vrouwen en meisjes te verbieden; de noodzakelijkheid is gebleken dit verbod ook tot de mannen en jongens uit te strekken. Als een der voornaamste moeilijkheden om tot het uitroeien van dien handel te komen, worden de godsdienstige offers opgegeven, waarvoor men slachtoffers koopt.

Een decreet van 26 April stelt tegen het verhandelen van menschen gevangenisstraffen van 5-10 jaar en boeten. Ook den invoer of den uitvoer van menschen met de bedoeling deze tot handelswaar te maken, is strafbaar gesteld. De straf zal tot 20 jaar kunnen worden gebracht, wanneer het een kind beneden 14 jaar betreft. Bij verkoop zijn Kooper en verkooper beiden strafbaar.
 Ook tegen het slachten zijn maatregelen noodig geacht. Wie een moord begaat met de bedoeling het offer te laten opeten, wordt met de doodstraf bedreigd. Ook op den handel of de levering van menschen vleesch en op de poging hiertoe zijn straffen bedreigd. Evenzoo op de schending van graven of nog niet begraven lijken, zelfs wanneer de antropofagie niet bewezen is.

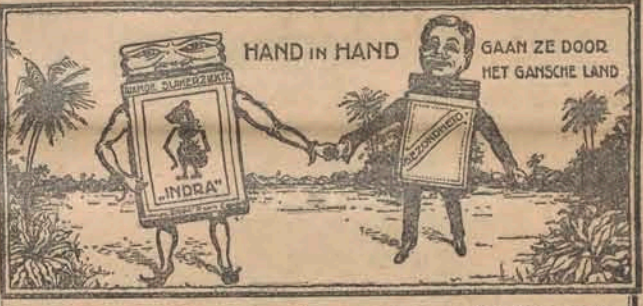
Indien het voortbestaan van deze misbruiken alleen te wijten ware aan het gebruik der rituele offeranden zou het al treurig genoeg zijn, maar wie gewoonte heeft van Fransch commentaar bij een decreet van dergelijke strekking te lezen, zoekt daarbij meer tusschen de regels; hij moet in deze mededeeling de aanwijzingen bespeuren van een in Kameroen nog steeds woekerenden handel in slaven.

De bevolking van Transvaal.
 Wij ontleenen aan de African World de volgende cijfers over de bevolking van Transvaal, volgens de laatste telling in Mei 1921 — d.i. dus alweer 2 jaren geleden. Totaal 2.087.636 zielen, tegen 1.686.212 in 1911. In 't eerste waren 543.485 Europeanen, 1.495.869 inboorlingen, 48.282 Aziaten begrepen.
 Johannesburg telde 295.333 inwoners. 't Aantal Europeanen ging hier sedert 1911 vooruit, van 121.857 tot 153.878. District Benouze had 75.838 inwoners. Witwatersrand had een bevolking van 526.768. Pretoria telde 192.845 inwoners, d.i. 35.000 meer dan in 1911.
 Germiston en Krugersdorp gingen in zielental achteruit. Eerstgenoemde verminderde zelfs van 64.805 tot 34.154, laatstgenoemde van 103.493 tot 86.722.

Negatief resultaat.
 Het Pan-Amerikaansche Congres te Santiago de Chili had als punt XII het ontwapeningsvraagstuk op zijn program. De conclusie uit de beraadslagingen werd getrokken door den vertegenwoordiger van Argentinië in deze verklaring: De Argentijnsche republiek betreurt, dat niettegenstaande zij in loyalen en duidelijken vorm een poging gedaan heeft om het probleem op te lossen, het niet mogelijk is gebleken tot overeenstemming te komen, om de uitgaven voor de bewapeningen te land en ter zee te verminderen en te beperken op een rechtvaardige en praktisch toe te passen wijze.

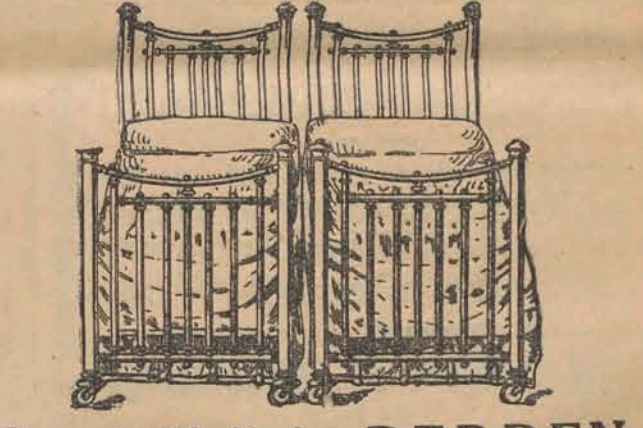
V. MASSARO
 KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM
 LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAIËK, STEEN- EN HOUTGRANIEF VLOEREN, LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN, GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.
 CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN
 Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

BESCHIKBAAR.

Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de uitstekende „INDRA"-medicijnen
 Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj. Ingewandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing, Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuiverend; tegen RHEUMATIEK en JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA"-ARM-BANDEN. Prijzen der flescons f1.75 en f2.25; der armbanden in 3 grootten: f3.—, f4.— en f5.—
N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
 Bij alle voornamere Drogisten verkrijgbaar

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
 GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
 TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
 Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
 Magazijn geopend van 8 1/2 tot 6 uur.

VAN DEN BICHELAER & CO
 TABAK-, SNUIF- en SIGARENFABRIKANTEN
 EINDHOVEN

BESCHIKBAAR.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ ALZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

Bezoekt de Tentoonstelling

van

BOEATAN

DEN HAAG - HEULSTRAAT 19

in de vóórzaal, speciaal van Battaksche weefsels.
Toegang vrij.
Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's mid-
dags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het ge-
bruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Donderdags
djanganan tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdags
eenvoudige rijsttafel à f 1.50.
Iederen middag tusschen 3—6 uur thee of Indi-
sche stroop met *kwee-kwee*.

PRINCESSE-SCHOUWBURG
DEN HAAG

Deze week elken avond
8.15 uur:

COR RUIJS
in z'n nieuwste joodsche creatie

MORITS MARX
Schläger

ZOMERPRIJZEN van f 2.50 tot f 1.- alles inbegr.
IEDEREN AVOND UITVERKOCHT.
Bespreek dus tijdig!

BUREAU 10—4 uur. :: TELEFOON H. 2745.

:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

't Eerste wereldcongres van Joodsche vrouwen.
Weenen heeft 't eerste wereldcongres gehad van Joodsche vrouwen. Gedurende vijf dagen hebben de in groot aantal uit verschillende landen van Europa en uit Amerika samen gekomen gedelegeerden verslagen uitgebracht en be-
raadslaagd.
Van de conclusiën waartoe het gekomen is verdienen ver-
schillende hier vermelding. Zoo de algemeene instemming tot den opbouw van Palestina, zonder zich daardoor aan eenig politiek program te binden. Het strijden voor het ideaal van een duurzamen wereldvrede. Strijd tegen het antisemitisme en tegen den handel in meisjes. Een te stichten centraal bureau voor landverhuizers zal steun en in-
lichting geven. Op voorstel van onze landgenoot, mevrouw van Gelder, is besloten, een wereldbond van Joodsche vrou-
wen op te richten, om de internationale samenwerking duurzaam te verzekeren.

Equality or separation.

De strijd, welke de Britsch O.-Afrika kolonie Kenya reeds lang in beroering houdt, heeft er toe geleid een sterke ver-
tegenwoordiging van Indiërs naar Londen te zenden, waar de regering een poging zal doen om de tegenstrijdige in-
zichten te verzoenen, danwel partij zal kiezen voor eenige der opvattingen. In 't kort weergegeven vergen de Indiërs een gelijk recht tot immigratie in Kenya als de Britten en volkomen gelijkheid voor bruine en voor blanke immigran-
ten. De Britsche planters stellen 't hunnerzijds voor alsof een dergelijke gelijkstelling onvermijdelijk moet leiden tot een achterstelling en verdringing van den blanken kolonist; Kenya zou daardoor een Indische- in-
stede van een Britsche kolonie worden.

Behalve vertegenwoordigers en woordvoerders van de twee stroomingen uit Kenya zelf, zullen aan de officieele besprekingen deelnemen een deputatie van de Central Leg-
islature van Britsch Indië, aan wier hoofd Rt. Hon. Mr. Sastri staat en die den bekwamen rechtsgeleerde Mr. C. F. Andrews tot haar leden telt, alsmede een vertegenwoordig-
ing van de Imperial Indian Citizenship Association, die o.a. haar eigen voorzitter heeft meegezonden.
De Britsch Indiërs maken van deze Kenya-kwestie een toetssteen voor de oprechtheid van het besluit, door de Rijkskonferentie in Juli 1921 genomen, waarbij 't beginsel van gelijk recht voor de burgers van 't groote Britsche rijk aanvaard is. De strijd wordt in gedachte meegevoerd door zeer velen, en de leuze: „Equality or separation”, welke daarbij gaarne te pas wordt gebracht, wijst er op, dat mi-
nister burggraaf Peel hier nog niet iets anders dan een plaatselijk geschil te doen heeft.
Zooals men weet, hebben Zuid-Afrika, Canada, Australië en de Fidchi-eilanden overigens ook alle hun Indiërs-immi-
gratievraagstuk.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
Candidaat-Gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur.
Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen.
Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wende-
nen tot de 9de afdeling, onderafdeling A.B., van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 16 tot 23 Mei 1923.

Nieuwe Leden.

A. W. Hjerzman, Lid van de Tweede Kamer, Den Haag, Hazelaarstraat 79, f 6.
J. M. Doeve, Hoofdverificateur, Den Haag, Beeklaan 336, f 5.
Ds. Bartstra, Predikant te Zwartewaal (Z.-H.), f 5.

Afschrijven.

G. E. Bierens de Haan, Amsterdam, Keizersgracht 525.
Leon Dake, Amsterdam, Valeriusstraat 296.

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS

Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
Telefoon M. 391.

**In- en Verkoop-Bureau
van geheele en ged. van Inhoedels**

Adresveranderingen.

H. J. Duyvelaar, oud-O.-I. Ambtenaar, Teteringen, van: Koninginnestraat 22 naar: Ginnekenweg 39a bis.
Mevr. Wed. A. M. Hamming, Den Haag, van: De Pon-
poncherstraat 71 naar: Weimarstraat 99.
Dr. S. W. van Hettinga Tromp, oud-Dir. Off. v. Gez. N.-I. L., Den Haag, van: Frankenslag 338 naar: Pension Quist, Stadhoudersplein 17.
H. C. Praasterink, Houtvester, Den Haag, van: Van We-
de van Dijkveldstraat 9 naar: Vivienstraat 84.
G. L. J. de Senerpont Domis, Douane-ambtenaar, van: Den Haag, van Beuningestraat 56, naar: Weltevreden, Hoofdbureau L en U.
M. Duijster, Mil. Apoth. 1ste kl., van: Den Haag, Beek-
laan 450, naar: Bandoeng, D. v. O.
C. Schultz, Ass.-Resident, van: Den Haag, Theresiastraat 103, naar: Weltevreden, Dep. v. B.B.
N. Wiesebron, Directeur Mulo, van: Den Haag, Koning-
plein 1, naar: Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.
L. D. J. Reeser, Directeur H.B.S., van: Utrecht, Stadhou-
derslaan 26, naar: Semarang, Randoesari No. 2.
Th. Sorgdrager, Onderwijzer 1e kl., van: Poerwokerto naar: Weltevreden, Gang Halte Dierentuin 6.
H. Th. A. Merens, Tuinemployé, van s.f. Tasik Madou, Halte Kemirie S.S., naar: s.f. Redjo Agoeng, Madioen.
Mr. F. C. L. Meijer, Voorzitter Landraad, van: Soembaeng naar: Palembang.
D. F. Pronk, Controleur B. B., van: Medan naar: Krommen-
Englaan 11 te Bussum.

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkerstraat & Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gram-
matica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Druyckstraat 45. — Correspondentiebureau voor moderne en Maleische talen, lessen in Maleische omgangstaal en wiskunde.
M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat 7, Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.
JOS. SUYS, Candidaat-Notaris, Leeraar M. O. opleiding groot en klein notarisexamen, repeteert burger- en handelsrecht, van Boetzelaerlaan 174, Den Haag.
Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te wor-
den, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereenig-
ing, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, en Secretaris afdeling Den Haag, Laan van Meerdervoort 187.

Jk legateer aan de Vereeniging „Oost en West”, gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

De ondergeteekende,

Naam.

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwij wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming, Electr. verlichting

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

WONING VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0,75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HERTINK, Directeur.

WONING VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasniker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
 Nederlandsch-Indië en de handel.
 Indische toestanden gezien door een inlander.
 Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 Sarikat-Islam.
 De Sulkernijverheid in Nederlandsch-Indië.
 De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 Denkbeelden der Inlanders van onze Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 De Europeesche vrouw in Indië.
 De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
 No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 " 2. Het Javaansch tooneel.
 " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 " 4. De thee-cultuur op Java.
 " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 " 6. Een doode taal in Indië.
 " 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
 " 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 " 9. De Javanen gelijk bij schijnt en is.
 " 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
 No. 5. Nederlanders in Indië.
 " 6. Het Nederlandsch-Indisch Volksredietwezen.
 " 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.
 Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is van 1 Mei 1923 at gevestigd Heulstraat 17 (zetel Hoofdbestuur).

Winklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.
 de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Malakka.
 Uitvoering dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Agenten te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel
 Kantoor: Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913

SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
 Grand Vin Etampé
 à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Supérieur
 à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S MEUBILEER.MIJ.
MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ

DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND13
 TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Wereldmerk

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S

WANNEER GIJ

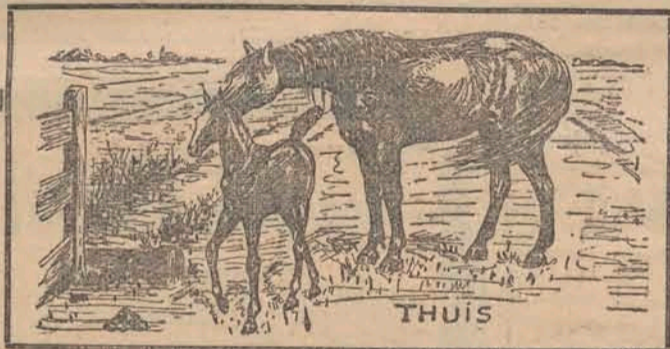
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds **VOORUIT** bepaald.

BESCHIKBAAR.

IS VERSCHENEN No. 21 van:

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.

Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S** Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

**HET ADRES voor
BAD- en SPORT
Kleeding**

voor **Dames, Heeren en Kinderen**

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

**Uitrustingen
voor de Tropen**

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. GOSTER te Winnipeg